ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 22 (379) | ГОД VIII | 2 ЧЭРВЕНЯ 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

КАНЦЭРТ ДРУЖБЫ

13 мая г.г. у Драматычным Тэатры ў Варшаве адбыўся канцэрт калектываў, прымаючых удзел у Першым Агульнапольскім фестывалі аматарскіх тэатральных калектываў нацыянальных меншасцей.

Канцэрт выклікаў вялікую цікавасць грамадскасці Варшавы, якая ўпершыню мела магчымасць пазнаёміцца з дасягненнямі ў гэтай галіне нацыянальных меншасцей, пражываючых у Польшчы.

Адкрываецца заслона. На сцэну з песняй «Марш дружбы» Т. Сыгетынскага ўваходзяць удзельнікі канцэрта.

Перад гледачамі раскрываецца шматкалёрная галерэя нацыянальных шыкаў. Публіка сустракае самадзейнікаў бурнымі апладысментамі, з нецярплівасцю чакаем выступленняў. Хвалюемся за беларускі калектыў, які будзе выступаць пятым.

Вядома, самадзейнікі з Левак, Бельскага павета, першы раз выступаюць на сталічнай сцэне. Як жа не хвалявацца за іх? Толькі і на гэта няма часу. Пачынаецца канцэрт. Прыгожая грэчынка спявае сваю народную песню. Не разумеем слоў, але адчуваем тугу ў гэтай песні па далёкай і сонечнай радзіме, якую яна вымушана была пакінуць.

Грэчаскі калектыў выступіў з п'есай «Кароль і сабака» сучаснага драматурга Спыраса Маляса, і трэба прызнаць, што дасканала адлюстраваў атмасферу старажытнай Грэцыі.

З далёкай старажытнасці вырывае нас руская народная песня «Званочак», і бачым гогалеўскую «Жаніцьбу» ў выкананні рускага калектыва з Варшавы.

Шкада, што замала часу прызначана на выступленні калектываў. Мы пабачылі толькі ўрыўкі з гэтай цікавай п'есы, а ўжо чуецца літоўская песня, і на сцэне паяўляюцца ў авечых кажухах літоўскія ваякі, на якіх нападаюць крыжаносцы.

П'еса славіць адвагу літоўцаў у барацьбе з захопнікамі крыжаносцамі. І зноў змена настрою. Салісты спяваюць славацкую народную песню, і бачым папулярную ў славакаў п'есу «Каменны ходнік» Фр. Урбанка. Пасля перапынку выступіў украінскі калектыў з Пшэмысля. Паказаў ён музыкальную пастаноўку «Каза-дзераза». Падзеі адбываюцца пры акампаніяменце дзіцячага аркестра. Ролі выконваюць дзеці. Усё гэта само па сабе выдзяляе украінцаў сярод другіх калектываў. За украінскім калектывам прыходзіць чарга на беларусаў.

Вядомыя ва ўсіх вёсках салісты эстрады «Лявоніха» выконваюць песні. Аляксандр Каліноўскі «Кумачку», дуэт Люба Томчык і Васіль Кардзюкевіч «Беларускія частушкі».

(Працяг на стар. 7)

— БУДУ ТРАКТАРЫСТАМ.

Фота: Ю. Рыбінскі

НАСУСТРАЧ IV З'ЕЗДУ БГКТ

Нельга забываць аб культуры

МАРЦІН ПАХВІЦЭВІЧ, член праўлення гуртка БГКТ у Мілейчыцах.

У перадз'ездаўскай дыскусіі на старонках «Нівы» многа гаворыцца аб сельскагаспадарчай асвеце, як аб далейшым, так сказаць, галоўным напрамку дзейнасці нашага Таварыства. На маю думку гэта правільныя выказванні. Сельская гаспадарка ў нашым беларускім асяроддзі ўсё яшчэ з'яўляецца далёка адсталай у параўнанні з такімі паветамі як Высока Мазавецкі ці Ломжынскі, не гаворачы ўжо аб такіх ваяводствах як Познанскае ці Быдгаскае. Несумненна, што ў справах развіцця сельскагаспадарчай вытворчасці адно з перадавых месц займае сельгасасвета. А з ёю не заўсёды ў нас так, як павінна быць.

Вось хаця б нашыя Мілейчыцы. Тут налічваецца каля 300 гаспадароў. Людзі ў асноўным жывуць толькі з сельскай гаспадаркі. Што ж у нас змянілася ў сельскагаспадарчай вытворчасці за гады народнай улады?

На нашы палі, так сказаць, прышла сельскагаспадарчая тэхніка. Сельгасгурток, які існуе ў Мілейчыцах (налічвае ён 80 гаспадароў), мае ўжо 5 трактараў з поўнымі камплектамі сельгасмашын. Большасць мілейчыцкіх гаспадароў карыстаецца гэтай сельгастэхнікай. Але далёка не ўсе. Чаму? Бо не ўсе адпаведна падрыхтаваны да гэтага. У Мілейчыцах, тыпова сельскагаспадарчай мясцовасці, за гады народнай улады не было арганізавана ніводнага сельскагаспадарчага курса, ніводнай нават, так сказаць, фаховай гутаркі, на сельскагаспадарчыя тэмы. Ведаем, якую вялікую ролю ў павышэнні ўраджайнасці палёў мае адпаведная барацьба з пустазеллем і са шкоднікамі раслін. Але хто ў нас надае гэтай праблеме вялікае значэнне? Навейшая машына «апрысківач» да хімічнай барацьбы са шкоднікамі раслін у нашым сельгасгуртку стаіць амаль зусім невыкарыстана. Многа яшчэ гаспадароў, побач з сеялкай, сеюць з традыцыйнай хусты, не ведаюць што, дзе і калі карысней вырошчваць.

Гурток БГКТ у Мілейчыцах не цікавіўся гэтымі справамі. Мне здаецца, што менавіта гурток мог бы ў гэтым многа зрабіць. Зразумела, пры адпаведнай дапамозе і Павятовага Аддзела і Галоўнага Праўлення. Дапамагчы можна перш за ўсё ў форме абслугоўвання гуртка адпаведнымі спецыялістамі па сельскай гаспадарцы, нейкімі сістэматычнымі дакладамі на сельскагаспадарчыя тэмы. Пры Галоўным Праўленні таварыства існуе лектарская група. Чаму ж нікога на працягу 7 год мы не бачылі ў Мілейчыцах? На добрую справу гурток наш мог бы нямала зрабіць і ў справах сельскагаспадарчай культуры. Гляньма толькі, як выглядаюць нашыя панадворкі, хаты, гаспадарчыя пабудовы. Балаган такі, што носа не ўткнеш. Дарэчы, было б гуртку запачаткаваць барацьбу і з гэтым.

Вядома, справы сельгасасветы вельмі ў нас важныя, без

(Працяг на стар. 5)

ТАМ, ДЗЕ РАСЛО ПУСТАЗЕЛЛЕ

СІРАТА ЗНАЙШЛА ГАСПАДАРА

Зямлю слушна называюць маткай - карміцелькай. А там, у наваколлі Крынак, Сакольскага павета, ляжала асірацеўшай зямлі звыш 350 гектараў. Людзі па-рознаму прабавалі яе выкарыстоўваць. Найчасцей аднак пасвілі там кароў навакольныя сяляне.

Тым часам у краіне ўсё часцей і штораз больш рашуча гаварылася аб загаспадараванні аблогаў. Вочы дзеячоў звярталіся ў бок сельгасгурткоў, а на канферэнцыях і ў газетах паявіліся першыя звесткі аб новых сельскагаспадарчых прадпрыемствах — аб згуртаванні сельгасгурткоў (Ośrodek Rolny Kółek Rolniczych).

Крынкаўскія актывісты моцна ўхапіліся за гэтую новую ідэю. Пры выдатнай дапамозе ваяводскіх і павятовых улад незадоўга, 13 верасня 1961 года, яна пераўтварылася ў канкрэтны жывы кшталт. **У Крынках нарадзілася згуртаванне сельгасгурткоў.** Арганізавалася яно з аб'яднання гурткоў у Крынках і Нетупі, а да іх як роўнапраўны член далучыўся яшчэ Крынкаўскі ГС. Праўленне згуртавання ўзначаліў Міхась Шуткевіч, яго намеснікам выбралі Рыгора Міклашэвіча, а сакратаром праўлення стаў Антон Ганацкі. Такім чынам крынкаўская цаліна знайшла свайго гаспадара, перастала быць сіратой.

Згуртаванне пачынала сваё жыццё ад нічога. Не было ніякіх машын, ніякіх сельгаспадарчых прыладаў, ні будынкаў, ні збожжа. Была аднак энергія і ахвота дзеячоў ды новая ідэя, якая давала адзіную ў тых умовах магчымасць карыснага загаспадаравання ялавай дагэтуль зямлі.

Асабліва патрэбны былі крынкаўцам грошы. На скромны капіталік, які ўтварыўся з уласных членскіх узносаў, згуртаванне жыць не магло. Яго страўнік патрабаваў шмат большай сумы. І тут крынкаўскаму згуртаванню па-сяброўску працягнуў руку сельскагаспадарчы банк, прадстаўляючы да выкарыстання шматлікія тысячы злотых дзяржаўнага фонду развіцця сельскай гаспадаркі ды на дадатак — велізарную абору, якая асталася пасля распа-

(Працяг на стар. 4)

Міхась Забэйда—Суміцкі ў Беларусі

Слаўны беларускі спявак Міхась Забэйда-Суміцкі, які пастаянна жыве ў Празе, прыехаў на гастролі ў Беларусь. Як паведамляе савецкі друк, Беларусь сустрэла Забэйду як самага дарагога госця. Яго канцэрты выклікалі сярод беларускай гамадскасці зразумелае зацікаўленне і праходзяць з вялікім поспехам.

ПАЛІТЫЧНЫЯ ІМКНЕННІ АФРЫКІ

У сталіцы Ефіопіі Адыс-Абебе працягвалася ў мінулым тыдні канферэнцыя кіраўнікоў афрыканскіх дзяржаў. Гэта была, уласна кажучы, першая сустрэча афрыканцаў на вышэйшым узроўні з таго часу, калі большасць дзяржаў гэтага кантынента атрымала незалежнасць.

Найбольш часу прысвечана пытанню адзінства афрыканскага кантынента. З найбольш смелымі прапановамі выступіў прэзідэнт Ганы Нкрумах. Запрапанаваў ён утварэнне саюза афрыканскіх дзяржаў з цэнтральным урадам, супольнай замежнай палітыкай, эканомікай, валютай і адзінай сістэмай абароны.

— Усялякія формы не шчыльнага саюза, — сцвердзіў Нкрумах, — давядуць Афрыку да такой самай сітуацыі, якая пануе ў Лацінскай Амерыцы, дзе дзяржавы нягледзячы на свой стогадовы перыяд незалежнага існавання і надалей з'яўляюцца аб'ектамі каланіяльнай эксплуатацыі. На думку прэзідэнта Ганы толькі моцнае адзінства запэўніць эканамічны дабрабыт і поўнае вызваленне ад каланіялізму».

Пазіцыю Нкрумаха падтрымаў прэзідэнт Гвінеі Секу-Турэ і яшчэ некалькі кіраўнікоў афрыканскіх дзяржаў. Большасць выступіла менш ці больш рашуча супроць уніі. Характэрнай рысай з'яўляецца факт, што наймацней супроць гэтага адзінства выступалі кіраўнікі дзяржаў, сімпатызуючых заходнім дзяржавам. Напрыклад, прэзідэнт Тунезіі Бургіба сцвердзіў, што «афрыканскае адзінства знаходзіцца яшчэ на этапе ідэалу...» З падобнымі думкамі выступалі правадыры дзяржаў цэнтральнай Афрыкі, якая была ў мінулым французскай калоніяй. Адказ ад шчыльнага саюза вынікае зрэшты не толькі з празаходняй палітыкі нейкай дзяржавы (такіх дзяржаў маем нямнога). Ён хутчэй выкліканы супярэчнасцямі паміж паасобнымі краінамі як вынік тэрытарыяльных дамаганняў і эканамічных розніц. Аб гэтым гаварыў прэм'ер Федэрацыі Нігерыі Балеба.: «Не будзе адзінства дагэтуль, пакуль некаторыя афрыканскія дзяржавы будуць падтрымоўваць падрыўную дзейнасць, накіраваную супроць іншых дзяржаў.» Гэта быў намёк у адносінах да Ганы, якой урад вельмі востра асуджае рэакцыйныя праявы ў розных краінах. Прынята ў такіх умовах у Адыс-Абебе Хартыя Афрыкі не абвяшчае ўтварэння суцэльнай дзяржавы гэтага кантынента. Заключае яна аднак пастановы, якіх здзяйсненне можа прынесці афрыканцам вялікія палітычныя і гаспадарчыя карысці.

Хартыя паклікала да жыцця Арганізацыю адзінства Афрыкі, на чале якой будуць стаяць кіраўнікі незалежных дзяржаў. Савет міністраў гэтай арганізацыі будуць складаць міністры замежных спраў. З гэтага вынікае, што асноўная мэта арганізацыі — гэта ўстанаўленне агульнай для цэлай Афрыкі замежнай палітыкі. Таксама супольна будуць вырашацца непаразуменні паміж афрыканскімі краінамі. Гэта ўсё, несумненна, пэўны крок у напрамку адзінства, аднак не так вялікі, як гэтага хацеў Нкрумах.

Найбольшую гістарычную вартасць Хартыі Афрыкі трэба бачыць не ў дасягненні палітычнага адзінства дзяржаў, а ў прыняцці рэвалюцыйных рашэнняў, накіраваных на ліквідацыю каланіялізму і ўзмацненне нацыянальна-вызваленчай барацьбы на залежных тэрыторыях.

Пастаноўлена стварыць спецыяльны фонд дапамогі для вызваленчых рухаў, пастаноўлена таксама высылаць добраахвотнікаў у партызанскія атрады ў Анголе, Мазамбіку, Паўднёвай Радэзіі і ў другіх калоніях; будуць байкатавацца каланіяльныя дзяржавы як, напрыклад, Партугалія і тыя, у якіх падвяргаюцца праследванням негры. Афрыканскія дзяржавы выступяць з канкрэтнымі прапановамі аб ліквідацыі калоній у ААН.

Канферэнцыя ў Адыс-Абебе прыняла некалькі прапаноў, якія датычаць развіцця эканамічнага супрацоўніцтва паміж афрыканскімі краінамі. Гэтыя прапановы маюць давесці да ўтварэння супольнага рынку Афрыкі.

Вялікае значэнне для цэлага свету мае прынята аднагалосна рэзалюцыя аб Афрыцы як безатамнай стрэфе. Гэты факт сведчыць аб тым, што на чорным кантыненце ўмацоўваецца ідэя актыўнай нейтральнасці і міру.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

З КАНФЕРЭНЦЫІ АДДЗЕЛА БГКТ У МІХАЛОВЕ

ДУМКІ НЕ ТОЛЬКІ МАЕ

Наколькі я памятаю, праз увесь час дзейнасць Беларускага грамадска - культурнага таварыства заўсёды найслабей праяўлялася, менавіта, на тэрыторыі Беластоцкага павета. На першы погляд здаецца, што суседства ваяводскага горада Беластока павінна прычыніцца да асабліва ажыўленага арганізацыйна - асветнага жыцця ў вёсках. Аднак наглядаем нешта адваротнае.

Беларускае культурнае жыццё сканцэнтравана ўсяго ў раёне Міхалова і Юшкавага Груда. Там, перад усім, існуе большасць гурткоў БГКТ і мастацкіх калектываў. Туды звернута ўвага Павятовага Аддзела БГКТ. У 1961 годзе мелі месца спробы пашырыць працу беларускага таварыства на Ялоўшчыну і Гарадоччыну. Аднак тагачасны інструктар Іван Азябла не знайшоў падтрымкі з боку актыву, і ўсё засталося па-ранейшаму.

Факт, што ў суседнім, Сакольскім павеце, таварыства пашырыла сваю дзейнасць не менш, як у тры-чатыры разы, прымушае задумацца над істотнымі прычынамі мізэрных тэмпаў гэтай дзейнасці ў Беластоцкім павеце. Прычым, трэба ведаць, што Сакольшчына ўяўляе сабою велізарную рэлігійна - нацыянальную мешаніну, чаго наогул мала сустракаеш у Беластоцкім павеце.

Павятовы Аддзел БГКТ на Беластоцкі павет знаходзіцца ў Міхалове. Хіба не будзе перабольшаннем, калі скажу, што мы часта забываемся аб тым, што Міхалова — гэта не Саколка ці Гайнаўка. Гэта хутчэй за ўсё вялікая вёска ды столькі. Адсюль значна лягчэй і зручней даехаць у Беласток чымсьці ў Ялоўку ці нават Гарадок. А, увогуле, немагчыма дабрацца без фурманкі ў Мастаўляны, Коматаўцы або Навасёлкі. Бездарожыца! Зрэшты, маладому інструктару дык і прайсціся не грэх пяць-дзесяць кіламетраў, але нашто здалася гэткая хадзьба пяцідзесяцігадоваму актывісту? Гэта адно. Па-другое, адкуль жа знайсці рэзервы актыву ў Міхалове, калі нат' у такім Бельску ледзь зводзім канцы з канцамі, хаця жыве там не адна-дзве тысячы людзей!?

У Беластоцкім павеце налічваецца 260 членаў нашага Таварыства згуртаваных у 14 гуртках (школ з беларускай мовай 34). Няма патрэбы спецыяльна высняць, што гэта з'яўляецца проста толькі асабістай заслугай інструктароў (Год таму назад было 11 гурткоў БГКТ). Зразумела, уся бяда ў тым, што інструктар працуе адзін, ніхто не памагае яму. Таму ён не можа тварыць новых гурткоў, якіх не змог бы ўжо абслужыць і кіраваць імі. Гаворыцца, адзін у полі не воін...

Штораз больш упэўніваюся ў перакананні, што Міхалове патрэбна **асаблівa** клапатлівая апека арганізацыйнага і матэрыяльнага парадку. У сувязі з дрэнным даездам у глухія куткі, якіх у гэтым павеце аж замнога, неабходна падвоіць выкарыстанне транспартнага парку ГП БГКТ для абслугі бягучых патрэб Аддзела. Прытым, пара ўрэшце зацікавіцца выхоўваннем маладых актывістаў (на курсах Галоўнага Праўлення БГКТ рэдка відаць міхалаўчан!). Тады

(Працяг на стар. 7)

■ 26 мая ў Беластоку адбылося пленум Галоўнага праўлення БГКТ. Пленум зацвердзіў даклад на з'езд і абмеркаваў усе справы звязаныя з ім.

■ Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку ў сувязі з днямі кніжкі і друку ў Клубе Міжнароднай кніжкі і друку, а таксама ў памяшканні ГП БГКТ арганізаваў выстаўку і продаж часопіса «Нівы» і кніжак выданых ГП БГКТ.

■ Праўленне аддзела БГКТ у Гайнаўцы на апошнім сваім пасяджэнні выбрала новага старшыню ў асобе настаўніка школы № 1 Алеся Іванюка.

■ На апошнім пасяджэнні праўлення аддзела БГКТ ў Беластоку зацверджана даклад на гарадскую канферэнцыю БГКТ, якая адбудзецца 9 чэрвеня.

■ 24 мая ў Варшаўскім аддзеле БГКТ адбылася сустрэча актыву аддзела з дэлегацыяй Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграніцай з Мінска.

Увага кандыдаты конкурсу на найлепш выкананую беларускую песню!

На просьбу нашых чытачоў ГП БГКТ прадоўжыла тэрмін дасылання заявак на ўдзельніцтва ў Конкурсе беларускай песні да 16 чэрвеня г.г. Аб умовах конкурсу мы ўжо інфармавалі 5 і 12 мая.

Прыпамінаем, што кожны ўдзельнік павінен падрыхтаваць тры беларускія песні. **Беларускія!** Як паказваюць дагэтуляшнія заяўкі, шмат хто не разабраўся ў характары конкурсу, а ў ім жа выразна падкрэслівалася, што гэта мае быць менавіта конкурс на найлепей выкананую **беларускую** песню.

Спорт

Як вядома веласіпедны марафон закончыўся падвойнай перамогай веласіпедыстаў ГДР, якія на ўласнай тэрыторыі паказалі клас. Апошняя Велагонка яшчэ раз пацвердзіла ісціну, што ў гэтай галіне спорту (ды ці толькі ў гэтай) без вялікіх індывідуальнасцей няма чаго шукаць шчасця.

Не паспелі адгрымець трыумфальныя гукі ў сталіцы ГДР, як пачалося не менш хвалюючае мерапрыемства. Гэтым разам — баксёрскае. У Маскву з'ехаліся найлепшыя еўрапейскія прадстаўнікі скуранай пальчаткі аспрэчваць званні чэмпіёнаў нашага кантынента. Пасля першых няўдач нашых баксёраў у нашым друку паявілася шмат гаворкі аб ролі лёсу. Тут ён, сапраўды, адыгрывае не малую вагу, але, што самае цікавае, сябруе ён толькі з сільнымі, таленавітымі і дасканала падрыхтаванымі баксёрамі.

У футболе надзвычайных здарэнняў не адбылося. Беластоцкая ліга ў асноўным закончыла гульні. Элцкі Мазур заваяваў права змагацца за пашпарты ў II лігу, але на гэтым полі не мае ён ніякіх шанцаў. Значыць, усё застаецца на сваіх месцах. Тры матчы мінскіх дынамаўцаў ў Польшчы не прынеслі ім поспеху. Пасля разгрому, які нанесла ім жэшаўская Сталь, беларусы згулялі яшчэ з II-лігавай Краковіяй (2:3) і саснавецкім Заглэмбем (2:3). Спартыўныя наглядальнікі падкрэсліваюць хуткасць і прыгожую гульню мінскіх футбалістаў, але адначасова звяртаюць увагу на невялікую вынаходлівасць нападаючых. Цікава, якія вывады зробяць мінчане?

Аут

Пад канец працоўнага дня механіка Ота Шталекера паклікалі да тэлефона. Размова была кароткай. Субяседнікі абмяняліся некалькімі нявіннымі фразамі.

Шталекер узначальваў адну з падпольных антыфашысцкіх пяцёрак, якія дзейнічалі ў горадзе. Члены пяцёрак ведалі толькі свайго кіраўніка і нікога больш. Толькі кіраўнікі пяцёрак мелі доступ да Шуберта.

І вось цяпер гардэробшчык бара «Нібелунгі» Ганс Дзітрых, член пяцёркі Шталекера, паведаміў па тэлефону, што павінен неадкладна сустрэцца са Шталекерам.

Шталекер пайшоў на сустрэчу з Дзітрыхам проста з завода. Увайшоўшы ў бар, ён здаў шапку гардэробшчыку. Разам з нумарком у руках Шталекера апынулася запіска.

144

— Ідзі ў прыбіральню, — шапнуў Дзітрых, — Там і прачытаеш.

Шталекер так і зрабіў. Прачытаўшы паперку, парваў яе і спусціў у каналізацыю. Так, паведамленне было сапраўды важнае. Робячы спакойны выгляд, ён прайшоў у залу, заказаў куфаль піва, выпіў і, не спяшаючы, накіраваўся да выхаду.

Звяртаючы шапку, Дзітрых шапнуў:

— Цягнеш хвост!

Шталекер падыйшоў да люстра, надзяваючы шапку, агледзеў залу. Адзін з наведвальнікаў трымаў у руках «Остбургер цайтунг».

— Той, што з газетай? — спытаў Шталекер.

— Так...

Адно да другога! Шталекеру неадкладна трэба было сустрэцца з Шубертам. Але як адвязацца ад назіральніка?.. Ага, Вілі, здаецца, цяпер у гаражы!

Шталекер меў на думцы іншага члена сваёй пяцёркі — шафёра грузавіка, які некалькі тыдняў назад упершыню даставіў Аскера да Шуберта.

Пакінуўшы бар, Шталекер пайшоў на завод. Выйшаў і чалавек, які чытаў газету. Гэта быў штурмфюрэр Адольф Торп. Ён «давёў» механіка да завадскіх варот, упэўніўся, што той увайшоў у іх, і пачаў чакаць непадалёку. Торп ведаў, што Шталекер ужо адпрацаваў і, значыць, на заводзе не затрымаецца.

Мінут праз дваццаць з завадскіх варот выехаў вялікі грузавік. Машына прайшла міма Торпа, які не звярнуў на яе ніякай увагі. На падлозе кабіны, сагнуўшыся, сядзеў Шталекер.

145

Неўзабаве ён ужо расказваў Оскару Шуберту аб тэлефоне Дзітрыха, аб сустрэчы з ім у бары і атрыманай запісцы.

Дзітрых паведамляў аб гутарцы, якая адбылася сёння раніцай паміж ім і яго сябрам — кладаўшчыком завода «Ганс Бемер» Крэбсам. Той пад вялікім сакрэтам расказаў яму аб размове з шафёрам Губэ.

— Ну і што ж? — спытаў Шуберт.

— А тое, што, як сцвярджае Крэбс, зварачных апаратаў у яго ніколі і не было!

Шуберт падняў галаву.

— І апаратаў не было, — працягваў Шталекер, — і ваенныя не прыходзілі за імі. Вось якая гісторыя!

— Працягвайце, Ота. — Шуберт варухнуў плячыма, быццам яму стала холадна.

— Крэбс прызнаўся Дзітрыху: не так даўно яго выклікалі да дырэктара завода. Але Кюметца ў кабінеце не аказалася. За сталом сядзеў незнаёмы чалавек. Ён даў падпісаць бланк абавязацельства аб нераспаўсюджванні дзяржаўнай тайны. Крэбс спрабаваў пярэчыць, але яму паказалі пасведчанне супрацоўніка абвера. Субяседнік сказаў: «Магчыма здарыцца, што нехта спытае, ці не даводзілася вам выдаваць два зварачныя апараты, ноччу, па запісцы дзяжурнага інжынера. Адказаць трэба: так, выдаваў, і атрымалі іх нейкія ваенныя».

(Працяг на стар. 7)

146

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

СВЯТЛАНА ХАРЛАН

Нар. у 1939 г. у Мінскай вобласці. У 1961 г. закончыла філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя Леніна ў Мінску. Цяпер жыве ў Беластоку. Друкавалася ў «Зорцы».

ГАЛІНКА

Галінка такая,
Як іншыя дзеці:
Нічога яна
Не баіцца на свеце:
Ні чорта з бабулінай казкі,
ні ночы —
Не ведаюць страху
Галінчыны вочы.
Заўсёды вясёлыя і прыгожыя,
Не бачылі смерці ад кулі варожай,
Пажараў чырвоных і чорнага неба,
Не бачылі чэрствага, цвілага хлеба.
Як добра што вочы смяюцца ў дзяўчынкі,
Што ў небе блакітным — ніводнай хмурынкі!
Як добра б было, каб ніколі на свеце,
Не ведалі жахаў вайны нашы дзеці!

ПРА КОЦІКА

Падарылі Свеціку коціка
З шэранькімі вусамі ля роціка.
Светаката песціць, к сабе кліча,
А каток маўчыць і не мурлыча.
Тады Света — пырх у спіну боцікам —
І не стала коціка.
Плача і не ведае Святлана,
Што той коцік — надуваны.

ЯК РЫГОРКА РЭХА ШУКАЎ

Крыкнуў Рыгорка ў бочку пустую —
І ў адказ тое ж самае чуе.
Песню запеў — хтось Рыгорку крыўляе.
Міг — і Рыгорка ў бочку шмыгае.
Мацае дно — не знаходзіць нічога.
«Мо' пачакаць?»... Сон кранае малога.
Спіць і не чуе, як бразгае брама,
Як па двары ідзе з вёдрамі мама.
Выліла ў бочку вады вядзёрка —
«Ай-яй-яй!» — Мокры ўскочыў Рыгорка.
Цягне сыночка матуля са смехам:
«Што ты рабіў там?» — «Шукаў, мама, рэха»

ВЯРОВАЧКА

Вяровачка, вяровачка, круціся.
Скачы, скачы, Алячка, не запніся.
— Раз -два -тры -чатыры -пяць -
Ой, як весела скакаць!
Круціся, круціся, вяровачка,
Паскачы і Вовачка.
Зрабіў Воўка раз падскок —
Паваліўся на бок.
І заплакаў Воўка:
Б'ецца вяроўка!»
Паскачы ты Райка,
Райка-балалайка.
Падлятай, вяровачка,
Да самай зорачкі.
Да ста дакруціся
Скачы, Райка, не запніся.
Раз-два-тры-чатыры-пяць —
Ой, як хораша скакаць!

ДОЖДЖЫК

Дожджык, дожджык, секані
Градкі школьныя палі.
Мы іх ускапалі,
Кветачкі саджалі:
Цюльпаны, ірысы,
Браткі і нарцысы.
Хай падрастаюць,
Хай расцвітаюць!
Зелена, вясёла
Будзе каля школы.
Мацней, дожджык, секані
Зямлю добра напаі.

С. РАМАНЬЧУК

КУДЫ МЫ ІДЗЕМ?

(АРТЫКУЛ ДЫСКУСІЙНЫ)

Аднойчы хтосьці сказаў: паэзія — хітрая штука. Думаю, ён праў. Дадаць яшчэ трэба — разумная, трудная. Паэтам ніколі я не быў, на жаль, але паэзію вельмі люблю. Люблю, ды ўсё больш думаю: куды мы ідзем, куды дойдзем? Да якога берага даплывем?

Чытаў я калісьці ў «Штандары млодых» верш; называўся ён «У бок крывых». Гэтым крывым астаўся я — да мяне нічога не дайшло! Чытаю на днях «Штандар млодых» (ад 8.II.63 г.), бачу: пішуць аб паэзіі маладых. Тэма іх вершаў — сексуальны акт(!). Смеласць, скажаце. Пэўна, яна заўсёды патрэбна. Заўсёды і ўсім. На жаль, некаторыя паэты маюць смеласць забываць, што літаратура фарміруе погляды чытачоў, а гэтыя апошнія з'яўляюцца найбольш справядлівымі суддзямі іх літаратурнай дзейнасці. Гэта не парадокс, гэта ўзаемадзеянне дзвюх старон адной і той жа медалі. Гэта не толькі ўзаемадзеянне, гэта адзінства.

Літаратура заўсёды мела ўплыў на фарміраванне поглядаў, характараў людзей. Аб гэтым нельга забываць.

Літаратар павінен заўсёды бачыць свайго чытача, ведаць, хто яго чытач і чаго ён, чытач, патрабуе. Скажаце: гэта ўгодніцтва. Не, я зусім не заклікаю нашых паэтаў пісаць толькі аб чаромусе, кветках, сінім небе і белых воблачках, хаця і гэта рэчы, самі па сабе, прыгожыя. Слухаць свайго чытача — гэта перш за ўсё ўстанавіць з ім сувязь, не выракаючыся сваіх поглядаў, тэмаў, форм вершаскладання.

«Ніву» чытаюць перш за ўсё на вёсцы, а там, чаго граха таіць, мала што вядома аб навізне вершаў. Прызнаймася, вёска любіць класічную форму вершаскладання. Трэба навучыць іх не спяшаючыся, разумець сучасныя вершы (просьба да настаўнікаў больш цікавіцца літаратурным жыццём краіны), тады толькі можна будзе сказаць: далоў старыя формы! Хаця... хто ведае, як будзе?

О, чую, абураюцца многія! Сябры, не разумець, ці не любіць бязрыфменную і безнакапрыпынкавую паэзію — зусім не значыць быць адсталым! Можна цудоўна ведаць літаратуру і не любіць навізны, як і любіць усім сэрцам навізну, не ведаючы зусім літаратуры, што, зразумела, ужо вельмі дрэнна. Няхай растуць паэты і няхай растуць чытачы!

Беларускія паэты ў Польшчы яшчэ доўгі час будуць называцца маладымі і, па-мойму, калі ўжо згрэшыць каторы, не кідаймася на яго з віламі. Не б'ем Яшу Бурша за тое, што не ўсё ў яго вершах зразумелае, не нападайма і на В. Шведа, што недзе ў яго вобраз не ўдаўся. Пра А. Барскага, В. Шведа, гаворыцца ў нас часцей, мне хочацца сёння пагаварыць аб Яшы Буршу.

Вершы яго не для ўсіх, гэта ясна. Яны патрабуюць адпаведнага культурнага ўзроўню. І хоць сам аўтар не хоча прызнацца, што такая паэзія элітарная (глядзі «Белавежа» №51 «Будучыня ў пошуках» Я. Бурш), факт застаецца фактам. Ламаць тут рук, аднак, няма патрэбы. Я. Бурш шукае чытачоў і знаходзіць іх усё часцей і часцей.

Многія вобразы, на жаль, зразумелы не для ўсіх. Паэт хоча «заблудзіцца ў квітпенні і ў рад раслін усынавіцца» («П'ю з кілішка мальваў», «Белавежа», № 51). Жаданне цудоўнае, але самому нельга «ўсынавіцца» (зваротная форма дзеяслова), нас усынаўляюць...

А як «заплюшчыць» хараство ў іншае істненне»? Можа — «змяніць»? Слова «істненне» (якое паўтараецца і ў вершы аб цыганцы) «калька» польскага слова, другое трэба. А што могуць сказаць нам «цені людзей... у цёмную ноч?» («Усе цені людзей...» Белавежа № 51). Лепей, каб яны гаварылі ўдзень. Сярод людзей многа яшчэ подласці, яна якраз распрамляе крылы ў цемені ночы, няўжо там будзе «гутаркі чысты сэнс»? Не веру! Паэт хоча, каб людзі гаварылі «чыста» г.зн. ласкава, культурна, па-сяброўску.

Такое спатканне людзей — патрэбнае, ды толькі чаму ноччу? Няўжо паэт не верыць у дабрату людзей і прымушае размаўляць іх ценям? Няўжо цень чалавека будзе «чыстым», калі сумленне таго ж — «чорнае»? А калі «чыстае» — на што ж яму хавацца недзе ў цемрадзі?..

Верш «Да цябе, матуля»... («Белавежа» № 51) маленькі, сумны. Усё было б добра, але няўжо «сэрца ў галаве замкнула словы»? Калі сэрца прыказвае сыну забыць маці, ніхто ніколі не паверыць, што сын з гэткім сэрцам будзе пісаць да яе пісьмо. Ён нават не сядзе за паперу, а не тое, што будзе ставіць толькі кропкі. А потым, кажуць, гэта розум прыказвае сэрцу забыць...

ДЗЕ Ж ПРАЎДА?

У вершы «Вырасла душа...» («Белавежа» № 51) шмат паэтычных дэталяў. Чалавек расце, мяняецца. Добрая тэма! І нават парадаксальны, здавалася б, элемент росту і жыцця «грабніцы», абазначаючы нешта, што адыйшло назаўсёды і ніколі да нас у

(Працяг на стар. 7)

Аўтаномная старонка літаратурна-мастацкага аб'яднання „Белавежа"

№ 55

ІГАР МІНУТКА

„Я ЛЮБЛЮ ЦЯБЕ"

У сёмым класе заведзена ўлюбляцца. З гэтай справай я не спяшаў: была залатая гарачка па збіранні калекцыі марак, у свабодны час я бегаў па магазінах, і на любоў часу не хапала. Але ў трэцяй чвэрці, калі амаль усе нашы хлопцы паўлюбляліся, стала ясна: цягнуць больш нельга. Па-першае, няёмка перад таварышамі, па-другое, разважаў я, яшчэ тыдзень - другі, і ніводнага дзяўчаці не астанецца: ва ўсіх улюбяцца.

Што ж тады рабіць? Не, больш марудзіць немагчыма.

І так, я тэрмінова вырашыў закахацца. Тут узнікла пытанне: у каго? У нашай школе было шмат прыгожых дзяўчынак, але ўсе яны, як заявіў мой сябар Генік, аказаліся «заняты». Выхад напрашваўся сам: падшукаць аб'ект для кахання ў другой школе, праз тры вуліцы. Але гэты варыянт адразу давялося адкінуць: ужо надта далёка хадзіць на спатканні — нявыгадна. І хто мог гарантаваць, што і ў той школе таксама ўсе лепшыя дзяўчынкі не «заняты»?

Значыць, заставалася адно: шукаць на месцы. Цэлы тыдзень пасля ўрокаў я тарчаў насупраць талоўнага пад'езду школы — прыглядаўся. Дык пад'езд — гэта самы выгадны назіральны пункт.

Нарэшце пасля доўгіх хістанняў і сумненняў я спыніўся на Люсі Цімонінай. Кожны раз я бачыў, як яна выбягае са школы ў сінім, абляманым карычневым футрам паліто, у чырвонай шапачцы з пампонам, з-пад якога высоўваліся дзве коскі, і мне здавалася, што яна задзірліва глядзіць на мяне. І выбар паў — я закахаўся ў Люсю.

Гэты працэс адбыўся не адразу. Як толькі мне стала ясна, што Люся — гэта «яна», я пачаў «улюбліваць» сябе ў яе, прыводзячы доказы «за» і «супроць». «Супроць» знайшоўся толькі адзін доказ: Люся не выдзялялася асаблівай прыгажосцю. Яна была доўганосай, з яркім румянцам на круглых шчоках; але затое голас яе гучаў мякка і далікатна (яна на навагоднім свяце чытала вершы) і вочы Люсі свяціліся, бы маленькія лямпачкі. Так што з вонкавым выглядам сваёй дамы сэрца я ўрэшце скарыўся. А доказаў «за» аказалася мноства: яна жыла ў суседнім двары — гэта раз; вучылася таксама ў сёмым класе, толькі ў «Б», а не ў «А», і заўсёды знайшлася б тэма для размовы — гэта два; апрача таго, Люся была чэмпіёнам школы па скачках у даўжыню, што гаворыць само за сябе, — гэта тры, і, нарэшце, галоўнае — яе яшчэ ніхто не пакахаў. Таму трэба было спяшацца.

Але тут узнікла другое, не менш складанае пытанне: з чаго пачаць? Як прызнацца? За кансультацыяй я звярнуўся да Геніка, які ўжо па самыя вушы закахаўся ў тоўстую Жанну Вітко, дачку загадчыцы кандытарскага магазіна. Неўзабаве на перапынку пад лесвіцай, дзе вісіць падобны на снарад чырвоны вогнетушыцель, адбылася такая размова:

— Генік, я закахаўся...

Генік плюнуў скрозь зубы і без цікавасці сказаў:

— Даўно пара.

— Што рабіць? — Я адчуваў, што твар мой палае. — Як ёй сказаць?

— Яна не ведае? — Генікаў кароткі нос насмешліва зморшчыўся.

— Не...

— Хто яна?

— Люся Цімоніна.

— А-а... Гэта што на навагоднім вечары вершы расказвала? Доўгая такая. Як жэрдка.

— Гэта ты кінь! — абурыўся я. — Прынамсі, не тое што твая круглая бочка Жанка.

— Вось ты як? — Ён схапіў мяне за каўнер.

Наспявала бойка. Але ў гэты час цераз поручні перагнулася прыбіральшчыца цёця Клава і грозна спытала:

— Вы што? Курыце, шыбеннікі?..

— Ды не... — адмахнуўся Генік, выпускаючы мой каўнер.

Такое празаічнае ўмя-

(Працяг на стар. 4)

ВІКТАР РУДЧЫК у „Маладосці"

У чацвёртым нумары савецкага літаратурнага часопіса «Маладосць» г.г. надрукавана апавяданне нашага журналіста і члена Літаб'яднання Віктара Рудчыка п.з. «Сямейны талісман». Віншуем аўтара з паспяховым зарубежным стартам.

Працяг са стар. 1

ду спулдзельні прадукцыйнай у Піражках. Пазней, у выніку даўжэйшых змаганняў, пры дапамозе Міністэрства сельскай гаспадаркі — крынкаўцы адваявалі вялікі будынак былой электрастанцыі. Гэты будынак даўжэйшы час стаяў у Крынках пусты. Цяпер знайшлі там сховішча першыя трактары і машыны згуртавання.

Зразумела, гэта ўсё не давалася так лёгка, як у казцы. Трэба было пазаездзіць і ў Саколку, і ў Беласток, прасіць, пераконваць, дабівацца. Неабходна тут адзначыць ахвярнасць праўлення. Гэтыя людзі не пашкадавалі энергіі, часу і працы для развіцця прадпрыемства. Ніхто ім за тое не плаціў і не плаціць. Працуюць добраахвотна, дзеля агульнага дабра. Толькі адзін старшыня праўлення атрымоўвае зараз скромную месячную зарплату.

Пад іх кіраўніцтвам крынкаўскае згуртаванне на працягу кароткага часу разраслося ў буйнае сельскагаспадарчае прадпрыемства, якое штогод варочае звыш паўмільённым капіталам, а вартасць яго трывалай маёмасці (трактары, сельгаспадарчыя машыны і прылады) складае суму ў 464 тысячы злотых. Гэта ўжо не абы - якая гаспадарка! Працуе яна без страт. Мінулы гаспадарчы год, першы год дзейнасці, крынкаўскае згуртаванне замкнула агульным прыбыткам у звыш 70,5 тысяч злотых.

Крынкаўскае згуртаванне пачало сваю гаспадарчую дзейнасць на кінутай зямлі, засеяўшы вясной мінулага года 27 гектараў аўсом і 19,5 га лубінам. Лубін яны прыаралі як зялёнае ўгнаенне пад жыта, а авёс даў ім па 12,5 цэнтнераў з гектара. Улічыўшы незвычайна дрэнныя ўмовы мінулагодняга надвор'я — ураджай не найгоршы.

— А думалі, што будзе цалкам дрэнна, — успамінае сакратар праўлення і адначасова старшыня крынкаўскай ГРН таварыш Антон Ганацкі. — Ведаеце, зямля доўга аблагавала, развялося ўсялякае пустазелле. А мы сеем тут авёс. Што праўда, хімікатаў, значыць, штучнага ўгнаення не пашкадавалі, далі як след. Авёс узышоў надзвычайна. Але потым, як не возьмецца расці на ім дзікая рэдзюга! Бог ты мой, спакою ад яе не было! Усё поле пажаўцела, а аўса і напаказ не стала хаця б тым усім чыноўнікам, што да нас прыязджалі пагладзець, як мы гаспадарым. Ды і перад суседзямі сорам. Яны пачалі пальцамі тыкаць ды ўголас смяяцца. Паглядзі, моў, як тыя гурткоўцы працуюць! Жоўтую рэдзюху разводзяць. Што рабіць? — думалі. — Палоць? Гэта ж не сялянскі загончык, а велізарная плошча — 27 гектараў! Аграном (разумны быў у

СІРАТА ЗНАЙШЛА ГАСПАДАРА

нас тады хлапец, інжынер) падказаў апырскаць хімікатамі. Згадзіліся. І выйшла новая бяда. Жоўтая рэдзюха і ўсё другое пустазелле згарэла на попел, але і авёс пажоўк, зусім знішчэў. Сяляне ізноў загаласілі зласлівым смехам, а ў нас апусціліся насы. Хутка аднак аказалася, што гора бачылі мы там, дзе яго не бывала. Авёс ізноў зазеляпеў, набраў сілы і пачаў нармальна расці. Тэхніка перамагла.

У Крынках і аколіцы быў гэта першы выпадак прымянення хімікатаў для прапалкі такой вялікай плошчы пасеваў. У свядомасці сялян набраў ён гістарычнага значэння. Нейкая наступная аграрная навінка знойдзе тут ужо напэўна больш спрыяльную глебу.

Мінулую восень крынкаўцы падрыхтавалі на зіму 71 гектар поля. Сёлета першы раз на палях згуртавання папулярцца прамысловыя культуры: 6 гектараў бульбы і 5 га валакністага ільну.

Бачым, што асноўай гаспадаркі крынкаўскага згуртавання з'яўляецца раслінная прадукцыя.

— Так, гэта праўда, — сцвярджае старшыня Міхась Шуткевіч. — Пакуль што як асноўныя культуры мы намерваемся сеяць жыта, авёс і ў меншым маштабе лён, бульбу ды другія прамысловыя расліны. У павеце і ў ваяводстве часта нам падказваюць, каб разводзіць жывёлагадоўлю: кароў, авечак, свіней. Мы гэта і самі добра разумеем. Гной прынамсі быў бы. Але ў нас для гадоўлі няма пакуль што ўмоў. Перш за ўсё не хапае людзей. Вось у час уборкі леташняга аўса прыйшлося арганізаваць працу грамадскім чынам. Памаглі нам сяляне з Крынак і Піражкоў ды вучні шостага і сёмага класаў крынкаўскай школы. Мы яшчэ бедныя. Толькі другі год гаспадаруем. Для жывёлагадоўлі патрэбны адпаведны будынак. Да Піражкоў нам далёка. Трэба будаваць у сябе, у Крынках. Аднак зараз многа больш патрэбны нам склад для збожжа і сховішча для машын. Пад склад рамантуем будынак, які адваявалі ад электрастанцыі, а гараж пабудаваць хочам яшчэ ў гэтым жа годзе на ўласныя грошы. Потым, калі ўжо разжывемся, калі ўпэўнена станем на ногі, падумаем і аб жывёлагадоўлі. Гаспадарка без яе — гэта дрэва на падрэзаным ствале — хутка павернецца.

Парадженню новага заўсёды спадарожнічаюць усялякія цяжкасці. Не абышлося без іх і ў Крынках. Хаця б для прыкладу ўласныя кошты прадукцыі. Дагэтуль яны там яшчэ высокія. Аднак па меры таго, як палі згуртавання будуць заваёўваць усё больш і больш вартасныя, перш за ўсё прамысловыя культуры, хутка панізяцца і ўласныя кошты прадукцыі.

Найважнейшае аднак у крынкаўскім мерапрыемстве тое, што знайшліся людзі, па волі і загаду якіх загулі магутныя сталёвыя коні над аблогамі, што ўжо другі раз красуецца жывая ніва там, дзе пасвіліся каровы ды бушавала пустазелле. Зямля — сірата знайшла гаспадара, абудзілася са шматгадовых дрымот.

Сёлета крынкаўцы плануюць вырваць у цаліны ўжо аж 120 гектараў. Колькі ж чалавечых рук знойдзе тут працу і зарабак! Згуртаванне плаціць добра — да дзесяці злотых за гадзіну працы. У Крынках і наваколлі, дзе апрача крынкаўскай гарбарні, няма ніякіх буйнейшых прадпрыемстваў, кожная магчымасць дадатковага заробку можа толькі радаваць. А згуртаванне стварае такую магчымасць.

В. РУДЧЫК

На здымку: старшыня праўлення крынкаўскага згуртавання сельгасгурткоў Міхась Шуткевіч (злева) і сакратар гэтага ж праўлення Антон Ганацкі.

Фота аўтара

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

НЕВЫЧЭРПНАЯ КРЫНІЦА БАГАЦЦЯ (3)

Ёсць у сельскай гаспадарцы інвестыцыі, якія патрабуюць мільёны і мільярды злотых. Напр., меліярацыя. Але ёсць у сельскай гаспадарцы і папросту грашовыя інвестыцыі, але і яны вельмі аплачваюцца. Калі першыя пад сілу толькі дзяржаве, дык другія можна прымяніць на кожнай гаспадарцы.

Такім танным спосабам можна лічыць загонны выпас. З гэтай мэтай дзеліч пашы на 8—12 частак. Вельмі выгодным абсталяваннем тут з'яўляецца электрычны пастух. На ўбітых калках расцягваем дрот, па якім ідзе ток. Калі жывёла дакранецца да дроту раз, потым яшчэ, дык пераканаецца, што тут нешта „б'ецца". Наогул жывёла даволі хутка прызвычайваецца да таго, што нельга датыкацца да дроту.

Такі электрычны пастух пераносіцца з загона на загон. На кожным загоне пасем жывёлу 2—3 дні, а затым пакідаем гэты загон на 3—5 тыдняў, каб адрасла трава. Аблічана, што выкарыстоўванне корму пры такой сістэме выпасу на каля 40% больш эканамічнае.

На сельскагаспадарчай даследчай станцыі ў Сейніку былі праведзены дакладныя назіранні і доследы. Аказалася, што на працягу 3 сезонаў пры загонным выпасе з 1 га пашы атрымана на 1.073 аўсяныя адзінкі больш, чым пры звычайным выпасе.

У нашым ваяводстве пашы даюць каля 80—90 ц зялёнай масы з гектара. Гэта вельмі мала. І тут маем вялікі рэзерв нашай сельскай гаспадаркі. Бо з добрых паш атрымаць можна да 250 ц зялёнай масы.

Якая ж прычына такой нізкай ураджайнасці зялёнай масы з гектара на нашых пашах? Гэта ўпершую чаргу недахоп адпаведнага догляду, дрэннае ўгнаіванне, нерацыянальны выпас і недаацэнка пакосу паш што 4—5 год.

Многія сяляне не ведаюць, што тэмп адросту травы розны ў розных порах сезона. У маі — чэрвені можна выкарміць на 1 га вельмі добрай пашы да 20 ц жывой вагі (4 жывёлы), у ліпені і жніўні — 11—15 ц, а ў верасні і кастрычніку — толькі 7,5 ц. З гэтага відаць, што ў канцы лета і пачатку восені жывёлу трэба дадаткова дакармліваць (так робяць на жывёлагадоўчай ферме ў Элку). У кожным загоне можам выкармліваць на працягу 2—3 дзён 15 галоў жывёлы.

І яшчэ адна заўвага: не трэба забывацца аб пераходным перыядзе, які заключаецца ў паступовым пераходзе з корму ў хлявах на выпасное кармленне. Раптоўны пераход можа выклікаць захворванне жывёлы і спад малочнасці.

Інж. М. СУХАЖЭБРСКІ

МІХАЛОУСКІ „КЕРДЗЕЛАК"

Пазайздросцілі міхалоўцы славе вядомага з «Падвечоркаў пры мікрафоне» солтыса Кердзёлка і пастанавілі: — Ёсць у Хляпкавіцах Кердзёлак, будзе і ў нас.

І ўявіце сабе — сталася. Міхалоўскі «Кердзёлак» нават знешнім выглядам нагадвае таго, сапраўднага, хляпкавіцкага. Для пацвярджэння, змяшчаем здымак. У Міхалове наследуе свайго славутага калегу самадзейнік Юзэф Сыбіцкі. Як кажуць мясцовыя жыхары, атрымліваецца надрэнна.

Фота: Ю. Рыбінскі

САМАДЗЕЙНІКІ З ЗУБАВА

Самадзейны драмгурток у Зубаве (Бельскі павет) яшчэ зусім малады. Пачаў сваю працу толькі паўгода таму назад, тады, калі некаторыя з членаў БГКТ вярнуліся з культурна - асветных курсаў. Моладзь з Зубава з вялікай ахвотай пачала вывучаць такія п'есы як «Міхалка» і «Прымакі», беларускія і рускія песні. Вельмі многа працаваў з самадзейнікамі настаўнік мясцовай школы Янка Семянюк. Самадзейнікі рашылі выступіць на сцэне, спачатку ў сваёй вёсцы, а потым паехалі ў іншыя вёскі як Кнаразы, Галады і Пасынкі.

Трэба сказаць, што драмгурток мае ўжо на сваім конце каля 3000 зл. Вось гэтыя грошы самадзейнікі прызначаюць на закупленне тэлевізара ў школе. Гэта будзе мець вялікае значэнне ў пашырэнні культуры сярод насельніцтва вёскі.

С. Сусед

Працяг са стар. 3

„Я ЛЮБЛЮ

шанне ў нашу інтымную гутарку супакоіла нас.

— Дык што ж рабіць? — зноў спытаў я.

— Вельмі проста. Напішы ёй запіску, прызнайся. Каб не было зрыву, запрасі ў кіно.

— А калі яна згодзіцца, — з жахам вымавіў я.

— Факт, згодзіцца. — У карычневых вачах Геніка затрапятаў драпежны агеньк. — Хто ж адмовіцца бясплатна ў кіно пайсці?

— Бясплатна? Чаму? Ці ж...

— Эх, ты, скакун! Дык ты ёй павінен білет купіць, перад пачаткам цукеркамі частаваць або ліманадам. — І, зрабіўшы глыбокадумны твар, Генік выказаў: — Бабы, яны грошы любяць.

— А што потым, пасля кіно? — дапытваўся я.

— Правядзеш яе дамоў. А ў пад'ездзе пацалуй.

— Пацалаваць?

— А ты як думаў? — Генік пахлопаў мяне па плячы. — Такое жыццё!

— Ясна! — цвёрда сказаў я. — Дзякую!

Лепей бы я не ўблытваўся ў гэту справу! Як добра мне жылося, пакуль я не закахаўся! Цяпер і запіскі, і білеты ў кіно купляй, і цукеркі, ды яшчэ цалавацца... Але ў глыбіні душы я спадзяваўся, што да гэтага не дойдзе. У мяне мільгала нават слабая надзея, што Люся наогул не згодзіцца пайсці ў кіно, і тады ўсё лёгка і проста кончыцца.

А мо' ёй зусім не пісаць запіску? Не прызнавацца? Ну не! Раз закахаўся дык яшчэ Геніку расказаў... Тут ужо адступаць позна.

Вечарам, замкнуўшыся ў сваім пакоі, я складаў любоўную запіску. Пот выступіў з мяне, як вада са сціснутай губкі, адзін варыянт змяняў другі, пры кроках за дзвярыма я хапаў спісаныя лісткі і соваў іх у шуфляду.

Адно пісьмо пачыналася так:

«Люся!!! Калі чырвоны дыск сонца сядае за халодныя дахі...» Другое было разлічана на дабрату жаночага сэрца.

«Я самотны ў Сусвеце. Толькі ты можаш сагрэць маю душу...» І яшчэ і яшчэ ў такім жа духу. Усе гэтыя пасланні я ўрэшце забракаваў, і запіска атрымалася наступная: «Я люблю цябе. Прыходзь сёння на пятую гадзіну да «Цэнтральнага». Пойдзем у кіно. С. Л.», гэта значыць Сцяпан Лебёдзеў.

На другі дзень пасля ўрокаў гэтае пасланне я ўручыў сваёй каханай.

ГАЙНАЎСКІ ЛІЦЭЙ

Слава, як птушка. Імклівы і высокі яе палёт. Далёка ва ўсе бакі разносіцца слава аб беларускім ліцэі ў Гайнаўцы.

Многа можна гаварыць аб выпускніках гэтага ліцэя. А іх, за 13 выпускаў налічваецца больш як паўтысячы. Многія пазаканчвалі вышэйшыя ўстановы, здабылі прафесіі лекараў, інжынераў, геолагаў, фармацэўтаў і г.д. Блізка 150 чалавек працуе настаўнікамі сямікласных і сярэдніх школ.

Зараз навучаецца там 418 асоб.

Гайнаўскі ліцэй славіцца высокім узроўнем навучання. У якія толькі вышэйшыя школы паступалі выпускнікі Ліцэя, яны заўсёды здавалі паспяхова экзамены. Як прыклад няхай паслужыць наступны факт. У Варшаўскім універсітэце на сацыялогіі прыпадала 9 асоб на адно месца. З Гайнаўскага ліцэя пажадала паступіць туды выпускніца Ніна Красько. Яна ўсе экзамены здала на выдатна і была прынята на гэты факультэт.

Апрача ўсіх дысцыплін, якія вядуцца на польскай мове, кожны навучэнец мае тут магчымасць вывучаць і сваю родную мову, сваю літаратуру. А гэта т ксама важна. Бо як жа назваць можна адукаванага чалавека, які не ведае і не шануе сваёй літаратурнай мовы. З гэтай сярэдняй школы кожны выпускнік выносіць многа ведаў не толькі тэарэтычных. Кожная дзяўчына навучыцца тут на кулінарных уроках смачна гатаваць, а на занятках па шыццю атрымае асновы кройкі і шыцця. А гэта ж так важна і патрэбна ў жыцці жанчыны.

Хлопцы знаёмяцца тут са сталярскай працай, з працай электрамеханіка. У Гайнаўскім ліцэі таксама штогод арганізуюцца курсы матацыклістаў.

Як рэдка ў якой сярэдняй школе ў гэтым ліцэі вельмі добра выглядае супрацоўніцтва з прамысловым прадпрыемствам «Гаймаклес». Хлопцы і дзяўчаты ліцэальных класаў раз у тыдні па некалькі гадзін пад кіраўніцтвам інжынераў працуюць на фабрыцы. Многім вучням прышла да спадобы прафесія токара і механіка.

Многа ўвагі ўдзяляецца таксама апрацоўцы зямлі. Кожны клас на вялікім школьным пляцы мае свае вопытныя палеткі, праводзіць доследы, знаёміцца з агратэхнікай.

Зараз працягваецца набор вучняў у 8-ыя класы. Ужо складаюць заявы многія вучні з розных пачатковых школ Беласточчыны. Чарговы прыём у 8-ыя класы не будзе меншым як у мінулым годзе. Але не гледзячы на гэта варта паспяшыцца з перасылкай дакументаў.

М. Хмялеўскі

БЕЛАРУСІЯНА

ПАРТЫЗАНСКІЯ УСПАМІНЫ

«Przez uroczyska Polesia i Wołynia» — так называецца кніга ўспамінаў польскіх партызан, якія ўдзельнічалі ў савецкім партызанскім руху ў Заходняй Беларусі і Заходняй Украіне. Гэта першая такая публікацыя, але, як запэўняюць аўтары, не апошняя. Аказваецца, удзел палякаў у савецкай партызанцы — вялікая і шырокая гісторыя, хаця вельмі мала дагэтуль вядомая. Кніжка мае за заданне пазнаёміць чытачоў з былымі польскімі партызанамі і іх барацьбой супольна з беларусамі і украінцамі.

Тут удзел палякаў у партызанцы не быў рэдкі. Існавалі атрады, брыгады і злучэнне «Jeszcze Polska nie zginęła», якое складалася выключна з польскіх аддзелаў. Камандзірам злучэння быў палкоўнік Роберт Сатаноўскі, шэфам штаба — капітан Вінцэнты Ражкоўскі, палітычным афіцэрам — капітан Зофія Сатаноўская.

Польскія партызаны потым уліліся ў І Дывізію імя Т. Касцюшкі і вызвалялі родны край, ішлі на Берлін.

Успаміны каларытныя, жывыя. Чытаецца іх як найлепшую прыгодніцкую аповесць.

Кніжка выдадзена Інстытутам гісторыі партыі пры ЦК ПАРП і Вайсковым гістарычным інстытутам. Цана 20 зл.

(вл)

КАМУ КНІЖКУ?

Некалькі месяцаў таму ў Гарадку быў адкрыты кніжны павільён, пабудаваны коштам прадпрыемства «Дом кнігі» за 120 тыс. зл. Дагэтуль продаж кніг адбываўся праз ГС. Так як амаль усюды ў вёсках.

Новая кнігарня ў Гарадку, хаця невялікая, выглядае вельмі прыемна.

Як паінфармаваў нас «Дом кнігі», такіх вясковых кнігарняў будзе будавацца штораз больш. У мінулым годзе пабудавана 3 у ваяводстве, у гэтым пабудуецца ўжо 8.

У Гарадоцкую кнігарню прыемна зайсці. Чыстата, парадак і мілы настрой ад зелені кветак і ўсмешкі кіраўнічкі і прадаўшчыцы ў адной асобе Ніны Павільч.

вл.

Фота Г. Рагазінскі

Нельга забываць аб культуры

(Працяг са стар. 1)

іх няма чаго гаварыць аб далейшым прагрэсе ў сельскай гаспадарцы. Але па-мойму нельга забываць таварыству пра культурную дзейнасць, адсоўваць яе на далейшы план. А з ёю яшчэ не ўсюды так, як павінна быць. Калі перанеслі сядзібу Сямяціцкага аддзела БГКТ у Мілейчыцы, мы ў сувязі з гэтым многа чаго спадзяваліся. І сапраўды ў акалічных вёсках як Рагачы, Клюковічы, Вулька Нурэцка актыўна дзейнічаюць гурткі мастацкай самадзейнасці. Агляды іх часта адбываюцца ў Мілейчыцах. Але вось гэта і ўсё. Таварыства ў самых Мілейчыцах праяўляе мала актыўную дзейнасць. А ў нас жа дзеля гэтага ёсць вельмі спрыяльныя ўмовы. Перш за ўсё ў Мілейчыцах каля 300 асоб моладзі. Некалі тут нават існаваў калектыў мастацкай самадзейнасці вядомы на ўсю Беласточчыну. Цяпер засталіся толькі таленавітыя адзінкі. Напрыклад Юрка Астапкевіч. Ён проста артыст. Заспявае так, што дух займе, і калі скажа нешта, дык за жывот будзеш ад смеху трымацца. Або Валя Мікалаевіч. Дзяўчына мае выключна прыемны голас. Але вось арганізаваць моладзь да культурнай дзейнасці няма каму. Па-мойму і нашыя павятовыя ўлады не зусім правільна падыходзяць да культурнай дзейнасці Таварыства. Ёсць у нас грамадская святліца, якая змяшчае каля 500 асоб. Ёсць сцэна, два пакоі, кухня. Нядаўна ў святліцы праведзена рамонт. У пакоі з кухняй арганізавана клуб - кавярню. Адзін пакой зусім не выкарыстаны. На прэзідыуме ГРН абмеркавана гэтую справу і высунута прапанову, каб у вольным пакоі арганізаваць клуб - чытальню БГКТ. Але аддзел культуры прэзідыума ПРН на згадзіўся.

— Аддзел БГКТ, — адказалі з Сямяціч, — гэта проста ўстанова і яна не можа змяшчацца ў такім аб'екце культурнай дзейнасці, як святліца.

Аддзел наш надалей змяшчаецца ў невялічкім пакойчыку, разам з кабінетам сельскагаспадарчага парадніцтва. Прыйдзе сюды некалькі чалавек, і ўжо цесна, а пакой у святліцы надалей не выкарыстаны. Ці ж гэта правільна?

Забіраючы голас у дыскусіі мне хацелася выказацца, што вельмі слушна тое, што БГКТ у сваёй дзейнасці ўзяло курс на сельгасасвету, але па-мойму нельга забываць і аб культурнай дзейнасці, у якой далёка яшчэ не так, як павінна быць.

М. ПАХВІЦЭВІЧ

УЖО ПРЫМАЕЦЦА ПАДПІСКА НА «НІВУ» НА ЛЕТНІЯ МЕСЯЦЫ. НЕ АДКЛАДВАЙЦЕ ПАДПІСКІ НА ПОТЫМ, ЗРАБІЦЕ ЯЕ НА ЎВЕСЬ КВАРТАЛ. «НІВА» — ТВОЙ НАЙЛЕПШЫ ПРЫЯЦЕЛЬ.

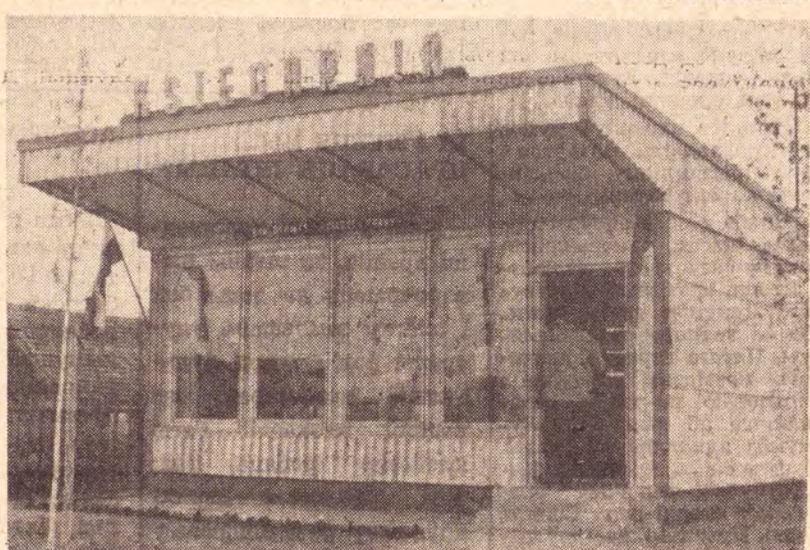

ЦЯБЕ”

Як толькі Люся выбегла са школы, я накіраваўся да яе, адчуваючы, што лячу ў прорву. Шырока расставіўшы ногі, я загарадзіў Люсі дарогу і, працягнуўшы запіску, сказаў чужым, скрыпучым голасам:

— Вось... табе...

Люся моўчкі ўзяла запіску, абышла мяне, а я так і астаўся стаяць, расставіўшы ногі, быццам яны прыраслі да асфальту.

У палавіне пятай я ўжо выходжваў ля шырокіх дзвярэй кінатэатра. Снежны лютаўскі дзень непрыкметна гас. Павольна падаў снег, вялікія марудлівыя камякі кружыліся ў паветры, і чамусьці здавалася, што камякі гэтыя сумныя і невядома хто ім сапсуў настрой.

Я мучыўся ля шумнага пад'езда і горача спадзяваўся, што мая каханая... не прыдзе. Справа ў тым, што тут, на плошчы, я канчаткова спужаўся: я не ўяўляў, як увайду з ёю ў кінатэатр, як падам білет строгай грамадзянцы ў акулярах, як буду частаваць Люсю цукеркамі... Напэўна, усе будуць глядзець на мяне. Хоць бы яна не прыйшла!.. Вялікая стрэлка на круглым гадзінніку, пахістаўшыся, скочыла на лічбу «9». Без чвэрткі. Слабая надзея запалілася ў мяне. Урэшце, думаў я, яна ж не ведае, што я купіў білеты, у запісцы ж гэтага не сказана, а ў яе, мабыць, няма грошай. Або маці не пускае.

Але калі вялікая стрэлка перабралася на лічбу «11», а Люся не з'яўлялася, я занепакоіўся... І мне ўжо хацелася, каб яна прыбегла. І я нават уяўляў, як яна выскачыць з-за вугла, задыханая, усхваляваная, у сінім паліто, аблямаваным карычневым футрам, і ў чырвонай шапачцы з пампонам. Але Люся так і не прышла...

Бязлітасна стрэлкі паказвалі дваццаць мінут шостай, а я ўсё праходжваўся ўзад і ўперад, нечага спадзяючыся. І было мне нудна, горка і шкада сябе, такога закаханага і самотнага. Толькі а палове шостай я паплёўся дамоў, абзываючы сам сабе Люсю жорсткай, невысакароднай, сухаром, дурніцай.

— Ну, як? — спытаў у мяне Генік на другі дзень.

— Не прыйшла... — прызнаўся я.

— А ты і раскіс? — Генік, прыжмуранымі вачыма ўтаропіўся мне ў пераносse. — Дык трэба пагаварыць з ёй. Ініцыятыва павінна належаць да мужчыны.

— Так?

— А ты як думаў? Пасля ўрокаў пагавары з ёй, усё выкладзі. А калі адмовіцца, надавай па карку. Хочаш, я з табой пайду для падтрымкі.

— Не, лепей ужо я сам.

«Што ж, скажу ёй усё, — вырашыў я. — Хай ведае, як я яе кахаю».

І тут я неадкладна пачаў складаць гарачую прамову. Праз некалькі гадзін, як толькі са свайго паста я ўбачыў Люсю, ад маёй прамовы не засталося і следу — усё адразу выскачыла з галавы. Але караблі былі спалены, Рубікон пяройдзены, і я рушыў да сваёй каханай. Як толькі Люся ўбачыла мяне, яна рэзка павярнулася — нават яе коскі, нібы жывыя, успырхнулі, — і пайшла ў другі бок. А да мяне падбегла яе сяброўка, Сонька Цвяткова, першая ў нашым двары насмешніца.

— Ты сы-лы? — яхідна спытала яна.

— Гэта як? — разгубіўся я.

— Ну, ты падпісваешся эс-эль?

— Ты што, не ведаеш? — крыкнуў я і замахнуўся на Соньку партфелем.

Сонька агідна хіхікнула.

— Тады вось табе адказ. Ад Люсі, — і, сунуўшы мне скамяканы белы квадрацік, яна пабегла.

У мяне шалёна забілася сэрца. Пісьмо ад яе! Напэўна, яна тлумачыцца, чаму не прыйшла. Або просіць прабачэння. Або вызначае спатканне? А мо', піша, што і яна любіць мяне?

За вуглом я імкліва разгарнуў запіску. Змест яе быў крайне лаканічны. На сярэдзіне паперкі стаялі прыгожыя, з прыціскам словы «Ты дурань». Подпіс адсутнічаў...

Сам не ведаючы чаму, я панёсся ў школу, сказаў здзіўленай прыбіральшчыцы, што мне тэрмінова трэба выпускаць газету, і пайшоў у клас. Там я сеў за сваю парту і пачаў гаротна думаць. Вось яны, каварныя, бяздушныя жанчыны!.. І яшчэ Соньцы напляла... Неабходна выпрацаваць далейшую тактыку. Папершае, трэба будзе ператварыцца ў разачараванага і горда - засмучанага, вырашыў я. Быццам так робяць усе, каго мучыць не падзеленае каханне. Па-другое, прыгразіць Соньцы, каб не балбатала; у выпадку чаго, вылупцаваць яе добра. Потым я дастаў сцызорык і, адчуваючы, як слёзы наварочваюцца на вочы, выразаў на накрыўцы парты з тыльнага боку: «Люся + Сцёпа = любоў». А слёзы капалі і капалі на гэты надпіс, і мне рабілася і лёгка, і сумна, і яшчэ нейк: я не ведаў, што гэта канчаецца [illegible] ства і пачынаецца [illegible] нязведаная, бы [illegible] мацярык, пара [illegible] жыцця.

Пераклаў **Рыгляс**

ВЯЛІКАЯ ІНТРЫГА

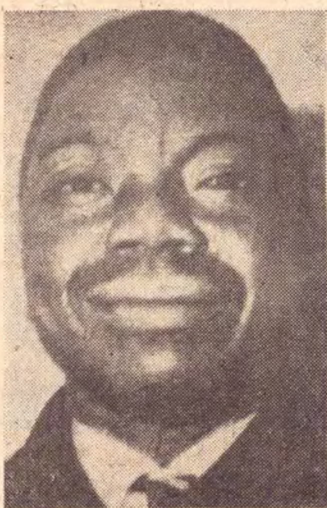

У апошні дзень чэрвеня 1960 г. натоўпы чорных жыхароў Леопальдвіля крычалі — «свабода»! Праклямавана незалежнасць Конга.

У дзесяць сутак пасля, у правінцыях Касаі і Катанга, неспадзявана паявіліся бельгійскія парашутысты: нібы для аховы бельгійскіх грамадзян. Як не дзіўна, але зараз жа ў студыю «Радыё Катанга» ў Элізабетвіль прыбыў Чомбэ — нядаўны ўласнік крамы, а цяпер прэм'ер правінцыяльнага ўраду. Ён аб'явіў па радыё ўсяму свету аб утварэнні незалежнай дзяржавы Катанга.

У аўторак, 12 ліпеня 1960 г. над аэрадромам у Элізабетвіль кружыўся самалёт. На яго барту знаходзіліся — Касавубу, прэзідэнт Конга, і Лумумба, прэм'ер цэнтральнага кангалезскага ўраду. Радыст прыняў нечаканую тэлеграму: правінцыяльны ўрад Катангі не згодзен на пасадку самалёта! Раззлаваны Касавубу ўстае з крэсла і ідзе ў радыёрубку. Накладае на вушы слухаўкі. Чуе голас Мунонга, міністра ўнутраных спраў ва ўрадзе Катангі: — «Мы заўсёды будзем рады сустрэцца з панам. Аднак, пакуль пры вас знаходзіцца гэты індывід, Лумумба, не можам прыняць пана».

Самалёт павярнуў назад, у Леопальдвіль. Назаўтра і тут прызямліліся бельгійскія парашутысты.

Чомбэ ўмацоўваецца. Тым часам, амерыканскі пасол безупынку нашэптвае для прэзідэнта Касавубу: Лумумбу трэба зняць, бо ён залішне рэвалюцыйны. Пятага верасня, увечары, прэзідэнт выступае з прамоваю па-радыё. Апавяшчае аб тым, што Лумумба адхілены ад улады, і што ён — прэзідэнт Касавубу — назначыў прэм'ерам старшыню Сената, Ілеа. Пры тым, загадаў яму сфармаваць новы ўрад.

Усё гэта з'яўлялася яўным парушэннем канстытуцыі, якая прадбачвае, што прэм'ер павінен быць зацверджаны парламентам.

Паўнамоцны Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у Конга прытварыўся «бесстаронным». Закрыў радыёстанцыю. Цяпер не можа дастацца да яе ані Касавубу, ані Лумумба. Зрэшты, для Касавубу гэта радыёстанцыя ўжо непатрэбна: яго сядзібу злучана каблем з магутнай радыёстанцыяй у Браззавіль, сталіцы экс-французскага Конга. Ці паўнамоцны ААН загадаў, каб перарэзаць гэты кабель? Не. Ён, бачыце, не захацеў «умешвацца ва ўнутраныя справы»... Аднак выдаў загад, што на ўсіх аэрадромах могуць прызямляцца толькі і выключна самалёты ААН! Такім чынам Лумумба апынуўся ў катле. Стаўся турэмшчыкам. Праўдападобна — 17 студзеня 1961 г. Лумумба загінуў недзе ў джунглі, непадалёку Калуэзі. Прабіў яго штыхом той самы Мунонга, лысы міністр ва ўрадзе Чомбэ.

* * *

На прадвесні 1961 года над горадам Тананарыве ўсталявалася цудоўная пагода. Сюды, да сталіцы Мадагаскара, з'ехаліся на канферэнцыю негрыцянскія палітыкі. Шампанскае цякло ракою. У такой вясёлай абстаноўцы вынесена пастанову аб раздзеле Конга на дробныя самастойныя рэспублічкі звязаныя паміж сабою вольным саюзам. Сам прэзідэнт Касавубу падпісаўся пад гэткай пастановай.

Здавалася, Чомбэ перамог. Прайшоў няцэлы месяц часу, і вось ён зноў слухае прамову прэзідэнта ды сваім вушам не можа паверыць! — Касавубу намераны недапусціць да падзелу Конга на малыя дзяржавы.

Чомбэ ўстае і выходзіць. Тайныя агенты перадаюць яму сенсацыйную звестку: Касавубу зробіць усё, каб аб'яднаць Конга! За гэтай дзіўнай на першы погляд прэзідэнтавай ігрою крыўся другі вецер, што падуў увесну 1961 г. Прэзідэнтам ЗША выбрана Джона Кенедзі. Хутка заўважана там, што «камуністычная» дзяржава Гізенгі, прэм'ера Усходняй Правінцыі, не распадаецца, але наадварот — мацнее. Як ліквідаваць Гізенгу? Вельмі проста — трэба падтрымаць ідэю яднання ўсіх правінцый Конга.

У 6 гадзін раніцы, 28 жніўня 1961 г. узброеныя сілы Арганізацыі Аб'яднаных Нацый пачалі вылаўліваць чомбаўскіх жандараў і белых афіцэраў. За чатыры дні схоплена каля 300 асоб, ды раптам спынена аперацыю. Справа ў тым, што эмісар ААН у Катанзе паверыў запэўненням бельгійскага консула, які ўрачыста абяцаў дапільнаваць рэпатрыяцыю белых афіцэраў. Абяцання не стрымаў.

Праз два тыдні прыбыў да Элізабетвіль высокі ўраднік ААН. Прывёз ён планы аперацыі пад назвай «Разбіць», а таксама падпісаныя генеральным пракурорам Конга наказы арышту правадыроў Катангі. На досвітку, 13 верасня т.г. пачалася рэалізацыя аперацыі «Разбіць». Арыштавана віцэ-прэзідэнта Кібве і другіх. Мунонга ўцёк. Чомбэ прапаў бясследна.

У нядзелю, 17 верасня, пасля абеду, над Леопальдвіль загудзеў самалёт і неўзабаве накіраваўся на паўднёвы - усход. Ляцеў на ім Даг Хамаршыльд, генеральны сакратар ААН, каб адбыць перагаворы не з кім іншым, як з... самым Чомбэ, які «вынырнуў» у базе Ндола, што знаходзіцца ў брытанскай Паўночнай Радэзіі. Апаўночы ўскалыхнуў самалётам страшэнны выбух. Хамаршыльд не застаўся ў жывых. У канцы верасня ў Элізабетвіль ізноў паявіліся Чомбэ і Мунонга.

Пасля смерці Хамаршыльда, яго месца заняў энергічны бірманец У Тант. Было гэта пачаткам канца сеператызму Катангі. У Тант дзейнічаў рашуча не зважаючы на шуміху, якая ўзнялася супроць яго ў Лондане, Парыжы, Бруселі. У невялікім горадзе Калуэзі, што знаходзіцца на палавіне дарогі між Элізабетвіль і граніцай партугальскай Анголы, Чомбэ падпісаў акт ліквідацыі сеператыстычнай дзяржавы Катанга. Скапітуляваў.

Але некаторыя факты наводзяць трывогу. З банка Катангі прапала грошай вартасцю ў 2,4 мільёна долараў; прапалі велізарныя запасы ўзбраення; ваенныя самалёты пераведзена ў суседнюю Анголу. Няўжо Чомбэ зноў чакае адпаведнага моманту?!

а-ся

ЦІ ЎМЕЕЦЕ ВЫ... ПРАСАВАЦЬ ШТАНЫ?

Калі складка трымаецца дрэнна, то штаны выварочваюць на левы бок і злёгку змазваюць унутраны бок складкі бульбяным клейстарам сярэдняй вязкасці. Гэты клейстар робяць так: тры сталовыя лыжкі крухмалу размешваюць у шклянцы халоднай вады, і затым уліваюць у вар (0,5 л.). Змазваць складку трэба невялікай колькасцю клейстару, каб ён не прайшоў наскрозь. Прасуюць штаны з левага боку праз шматок па злёгку падсохламу крухмалу.

АСЦЯРОЖНАСЦЬ ДЭ ГОЛЯ

Пасля шумнага ААС-аўскага замаху на прэзідэнта дэ Голя, французская бяспека сталася асабліва насцярожанай. Дэ Голь вымушаны амаль цалкам адмовіцца ад прагулак аўтамашынаю. Датычыць гэта, перад усім, яго штотыднёвых паездак да свайго маёнтку ў правінцыі Латарынгія. Цяпер прэзідэнт падарожнічае туды найчасцей верталётам. Месца вылету і пасадкі з'яўляецца строгай таямніцаю і нават сам лётчык даведваецца аб гэтым у апошнюю хвіліну са спецыяльнага пакета ў залакаваным канверце.

а-ся

Памыліліся на цэлую эпоху

1 сакавіка. Першы дзень вясны. Яшчэ холадна, але ў паветры ўжо адчуваецца яе набліжэнне. Час ляціць...

Людзі Зямлі лічаць, што год складаецца з 365 дзён. Многа гэта ці мала? Усё адносна. У Сусвеце лічэнне ідзе па-іншаму. Існуе так званы галактычны год (больш як дзвесце мільёнаў нашых гадоў) — час, які траціць Сонца, каб зрабіць свой доўгі шлях вакол цэнтра галактыкі.

Па гэтай шкале часу ўсё чалавецтва не праіснавала б і двух «сутак», а чалавечае жыццё працягваецца толькі «секунды».

Гэта філасофія аб часе не выпадковая. Учора сядзеў над чарцяжом. Не атрымлівалася адна з праекцый складанай усечанай фігуры. Зазірнуў у падручнік па начартальнай геаметрыі і ўбачыў там старую фатаграфію. Як яна сюды трапіла, ўжо не памятаю. Але здымак, я сказаў бы, унікальны. Гаворачы словамі Андрушынага дублёра, на ёй зазнят «кавалачак прыгажуні Адэсы».

У першыя дні красавіка незабыўнага 1961 года афішы запрашалі адэістаў на канцэрт у філармонію, у спартыўную залу на асабіста - каманднае першынство вобласці па цяжкай атлетыцы, на спектакль «Каралёўскі цырульнік», выступленне ўтаймавальніцы тыграў Маргарыты Назаравай і матч адэскага «Чарнаморца» з нейкай прыезжай футбольнай камандай. Сярод гэтай разнастайнасці заклікаў асабліва выдзяляўся яркі плакат. Адэскі Дом атэізму паведамляў: «14 красавіка 1961 года ў 7 гадзін вечара адбудзецца лекцыя «Калі чалавек паляціць у космас». Уваход свабодны. У заключэнне кінафільм».

Чыясьці рука перакрэсліла гэты тэкст і няроўным, але ўпэўненым почыркам вывела:

12 красавіка 1961 г. Ужо! Ура! Паляцеў Гагарын!

Гэта істотная папраўка была зроблена толькі за два дні да пачатку лекцыі.

Вось што значыць час. Бывае, за два кароткія дні можна адстаць на цэлую эпоху.

Другая недакладнасць, як відаць, таілася ў словах «уваход свабодны». На другі дзень пасля палёту Юрыя Гагарына наўрад ці можна было свабодна папасці на лекцыі аб касмічных палётах. Вестка аб зорным палёце чалавека ашаламіла ўсіх. Многія ў яе нават не адразу паверылі. Але зара касмічнай эры разгаралася ўсё ярчэй і ярчэй. Яе запалілі геній і праца савецкага народа. Праца, праца карпатлівая і самаадданая, сціскае тысячагоддзі ў вякі, эпохі ў гадзіны — зорныя гадзіны чалавецтва.

Вось і захоўваю гэта фота як памяць аб выдатных днях красавіка 1961 года.

«Авіяцыя і касманаўтыка»

Фільмаванне прыроды. Здымкі французскага фільма «Паўднёвыя зоркі» (пра альпіністаў) (ся)

ЦІ ВЕДАЕЦЕ ВЫ, ШТО...

...некаторыя птушкі, напрыклад, арлы, грыфы і кондары, могуць набіраць вышыню да 6.000 — 9.000 метраў.

...птушкі пры сезонных пералётах пераадольваюць велізарны шлях. Так, палярныя качкі двойчы ў год пралятаюць з Паўночнага Запаляр'я ў Антарктыку і назад — да 10.000 кіламетраў.

...паўночныя кулікі могуць праляцець без перапынку да 3.000 кіламетраў, а ржанкі — да 3.500 — 4.000 кіламетраў.

...птушкі робяць у паветры розныя фігуры вышэйшага пілатажу: віражы, глыбокія развароты, «мёртвую пятлю», абаротную пятлю і г.д.

...хутчэй за ўсіх птушак лётаюць стрыжы. Хуткасць іх палёту дасягае 144 кіламетры ў гадзіну.

...пры пікіруючых палётах птушкі могуць развіць вялікую хуткасць. Напрыклад, сокал-сапсан, ганяючыся за здабычай, пікіруе з хуткасцю 360 кіламетраў у гадзіну.

...птушкі ніколі не спяць у сваіх гнёздах. У іх яны толькі выседжваюць птушанят.

...у Амерыцы да 60-х гадоў мінулага стагоддзя не было вераб'ёў. Іх завезлі з Англіі для барацьбы з вусенямі.

...жаваранка не відаць ужо на вышыні 300 метраў, але яго песні чутны і з вышыні 600 метраў.

ШКОЛЫ Ў АКЦЫІ

Спорт у школы — цяпер мы ведаем вагу гэтаму лозунгу. Што практычна спорт у нашых школах, асабліва вясковых, яшчэ занядбаны, гэта таксама праўда. Некаторыя настаўнікі махаюць рукой няслушна. Дзецям гэтым робіцца вялікую крыўду.

Але да здымка. Бачым на ім элімінацыйныя спаборніцтвы дзяўчатак у адной з падставовых школ у Гдыні. Гэтыя дзяўчаткі — чэмпіёнкі сваёй акругі.

16—17 мая ў Познані адбыўся чэмпіянат Польшчы — школ па мастацкай гімнастыцы. (вл)

Трыбуна чытачоў

ДУМКІ НЕ ТОЛЬКІ МАЕ

Працяг са стар. 2

зможам марыць аб тым, каб у кожнай, хаця большай вёсцы стварыць гуртак БГКТ.

Але Беластоцкі павет — гэта не толькі Міхалова, Юшкаў Груд, Гарадок ці Ялоўка. Нельга забываць і пра Каралёў Мост, Заблудаў, Дарожкі, Парослы, Агароднічкі, Супрасль, Букштэль. Напрыклад, у вёсцы Звяркі, што ў дзесяці кіламетрах ад Беластока, адбываўся канцэрт «Лявонікі», на які папрыязджалі на фурманках людзі нават аж з прыгарадных, паддайлідскіх хутароў!

У гэтым месцы давайце яшчэ раз станемся рэалістамі ды падумаем, ці Міхалове пад сілу абслужыць заходнюю прыбеластоцкую частку павета? Не. Напэўна, не! Таму лічу своечасовай прапанову, каб Аддзел перанесці з Міхалова ў Беласток. Усур'ёз. Толькі ў такім выпадку ўсе заблудаўскія, чарнавескія ці супрасльскія мясцовасці знойдуцца ў арбіце зацікаўлення (не фармальнага!) актыву Павятовага Аддзела БГКТ, які прыцягне да сваёй дзейнасці таксама шмат жыхароў Беластока, выхадцаў з-пад міхалоўскіх вёсак. Пабачце, колькі разоў у дзень курсуюць аўтобусы да Заблудава або Супраслі? Па 20—30 разоў! (не лічачы іншых аўтобусаў). Ездзіць імі ўвесь супрасльскі ды заблудаўскі прыгарад у Беласток, на працу ў горад.

Не думаю, каб такая «рэарганізацыя» пашкодзіла БГКТ-аўскай справе на тэрыторыі Беластоцкага павета. Зрэшты, такія думкі і меркаванні адчуваліся ва ўсёй дыскусіі ў час IV канферэнцыі Павятовага Аддзела БГКТ у Міхалове, якая адбылася 12 мая г.г.

Новавыбранае Праўленне ўзначаліў Іван Азябла, як старшыня; Міхаіл Краўчук — сакратар і Язік Чэшаль — скарбнік.

САКРАТ ЯНОВІЧ

Канцэрт дружбы

(Працяг са стар. 1)

Публіка вельмі горача апладзіравала нашых салістаў і... былі нават «біс».

Адкрываецца заслона. Перад намі добра знаёмы кірмаш у малым мястэчку. На сцэне нашыя самадзейнікі ў беларускіх нацыянальных уборах. Многа руху, дынамікі. Усё вельмі эфектыўнае. Нагадвае брэхтаўскі тэатр. Самадзейнікі з Левак добра справіліся на сталічнай сцэне з гумарэскай А. Грэгары «Здарэнне на кірмашы».

Канцэрт набліжаецца к канцу. Яшчэ толькі ўкраінскі калектыў, які даў цікавую пастаноўку з дзвюх частак. Адна — поўная лірызму і паэзіі песня аб каханні і няшчасці, другая частка — сатырычная пантаміма. Пастаноўкі гэтыя пераносяць нас у асяроддзе даўняга яўрэйскага мястэчка. На заканчэнне ўсе ўдзельнікі спяваюць тую ж самую песню, якой пачынаўся канцэрт. Вельмі цікавы і хвалюючы малюнак — сімвал еднасці ўсіх нацыянальнасцей у агульнай справе.

Святлана і Мікола ЛОБАЧ

КУДЫ МЫ ІДЗЕМ?

(Працяг са стар. 3)

сваім першапачатковым вобразе не вернецца, загаварыў тут па-свойму, гучна, праўдзіва. Адыйшло дзяцінства, гаворыць паэт, але памяць аб ім, як грабніца, вечная. Удалы верш, цікавы, таму што ўдалыя і абдуманыя метафары!

«Твой голас»... («Літаратурная старонка», № 37) — шчыры, цёплы, сардэчны, поўны кахання, зразумелы. Няўжо другія не могуць быць такімі? Могуць!

«У памяці пляцецца рэчка»... («Беларускі каляндар», 1962 г.) — мілы ўспамін аб дзяцінстве, аб маці, якая мае чулае сэрца і пяшчотныя вочы. Як ад гэтага далёка стаіць «Да цябе, матуля...»!

Тое, што Я. Бурш пасвойму асэнсоўвае рэчаіснасць — гэта добра. Кожны з нас мае свае ўласныя погляды. Пэўна, было б куды лепш, каб усе думалі таксама; так лягчэй было б і пісаць і тварыць (адразу для ўсіх!), лягчэй мо' і жыць.

Але — шэрае гэта было б жыццё. Шэрае і нецікавае, а, значыць, лепш, калі колькі галоў столькі розумаў. Няхай толькі гэтыя галовы ўмеюць дагаварыцца паміж сабой, а г. зн. няхай гавораць зразумелай мовай.

Калі ты паэт, празаік — шукай новых формы, старайся зацікавіць чытача, але рабі гэта толькі тады, калі адчуваеш унутраную патрэбу і сілу. Сілу, каб умець дабіцца свайго, даказаць сваю рацыю. Памятай, пішаш не толькі для сябе!

Леў Нікалаевіч Талстой казаў:

«Настоящий критик писателя это большая публика, а не записные критики, которые оценивают только технику. Задача настоящей критики — найти и показать в произведении луч света, без которого оно ничто».

Прамень святла! Гэта ўсё роўна, ці пішаш ты сілаба-танічным размерам, ці ты не прызнаеш ні рыфмы, ні знакаў прыпынку, ці пішаш ты апавяданні, аповесці ці раманы. Літаратар павінен ісці да чытача, да яго сэрца, сумлення. Літаратар жыве не толькі для сябе і не толькі аб сваім расказвае. Ён піша, ён вучыць, пракладае светлы шлях, а без святла і спаткнуцца лёгка.

Ёсць у тваіх творах гэты прамень святла — значыць, ты на добрай дарозе, значыць тое, аб чым пішаш — блізкае і дарагое сэрцу кожнага чалавека. А гэта — самая высокая ўзнагарода для цябе, паэт, для цябе, празаік!

С. РАМАНЬЧУК

ГАЙНАЎШЧЫНА МЕХАНІЗУЕЦЦА

З кожным годам на Гайнаўшчыне ўзрастае механізацыя. Зараз налічваецца на тэрыторыі павета каля 200 сельскагаспадарчых машын. У тым ліку ў сельскагаспадарчых гуртках — 105, спулдзельных прадукцыйных — 49, рэшта ў індывідуальных гаспадароў. Адных толькі трактараў на Гайнаўшчыне ёсць 35, абмалотачных агрэгатаў — 60.

Штораз больш на вёсках Гайнаўшчыны матацыклаў. У мінулым годзе на тысячу жыхароў статыстычна выпадала ўжо 34,9 матацыкла, калі ў 61 годзе іх было на той самы лік жыхароў — 27,5. Узрос таксама лік дзяржаўных і прыватных аўтамашын з 3,2 аўтамашыны на тысячу жыхароў у 1961 годзе, да 4,1 аўтамашыны ў 1961 годзе.

(мл)

Чын пераканаў

Доўга жыхары Астраўка (Сакольшчына) адцягвалі з перабудовай вуліцы ў сваёй вёсцы. Нарэшце ўзяліся за працу. Вуліца стала шырокай, роўнай і прыгожай. Цяпер астраўляне пераканаліся, што рабіць кожную работу цяжка, а зрабіўшы — добра ўсім.

Сцяпан Кузьма

Пачынаем гаспадарыць грашыма

Чула некалі — мужык схаваў грошы так, што нікалі потым не знайшоў іх. Цяпер людзі хаваюць інакш — кожную хвіліну могуць знайсці. Кніжачка ПКО ці СКО аказваецца найлепшым схоўкам. Штораз больш людзей хавае такім спосабам.

Ад пачатку года да мая жыхары Беласточчыны залажылі 13.362 новыя ашчадныя кніжкі. Сума грошай на кніжках за гэты час узрасла на 49.045 тысяч злотых. Цяпер у нашым ваяводстве маем 203.676 ашчадных кніжак з сумай 473.236 тысяч злотых.

Як працэнты за ашчаднасць за 4 месяцы ўласнікі кніжачак атрымалі 6.075.738 злотых. Уліваючы цэлы год да гэтай сумы яшчэ дойдзе 13.337.644 злотых.

вл.

(Працяг са стар. 2)

Трывога Шуберта расла. Ён пачынаў здагадвацца, чаму Краўзе завёў такую гутарку з кладаўшчыком.

А Шталекер працягваў:

— Крэбсу загадалі неадкладна пазваніць у абвер, калі з'явіцца чалавек, які будзе цікавіцца зварачнымі апаратамі. Вось і ўсё.

— Але Крэбс яшчэ не званіў туды?

— Не. Сказаў, што падумае дзянёк. А, зрэшты, хто ведае?.. Цяпер яшчэ адно.

І Шталекер расказаў аб чалавеку з газетай.

— Так, навіны, — зморшчыўся Шуберт. — Трэба неадкладна адшукаць Краўзе. Становішча вельмі сур'ёзнае.

— Тады іду ў пошукі, — Шталекер устаў.

— Ідзіце і перадайце яму ўсё тое, што паведамілі мне. На ўсялякі выпадак, на самы крайні выпадак скажыце, што праз дзве гадзіны я буду на другой кватэры.

— Ля чыгуначнага мосту?

— Так. Улічыце: Краўзе ў вялікай небяспецы. Папярэдзьце яго — ён у ніякім выпадку не павінен сустракацца са зваршчыкам Вісбахам.

— Ясна. Я іду.

— Пастойце. — Шуберт узяў таварыша за рукаў. — На ўсё даю вам адну гадзіну часу. Сюды не прыходзьце. Пазваніце. Вы ведаеце як? Мне трэба толькі сказаць: «Курт здаровы», і я буду ведаць, што ўсё ў парадку.

147

Шталекер пайшоў.

Шуберт усхвалявана захадзіў па пакою. Ён разумеў, што пасля гутаркі з Крэбсам, разведчык мог рызыкнуць і на сустрэчу з Вісбахам. А той цяпер выглядае вельмі падазрона. У самай справе, калі гестапаўцы не прыязджалі на завод за зварачнымі апаратамі, а кладаўшчык гэтых апаратаў не выдаваў, то імі, натуральна, не мог працаваць і Макс Вісбах там, у тайным сховішчы. Як жа быць з яго расказам Георгу Хоману?.. Каб паспеў толькі Шталекер!

А час ішоў. Трывога Шуберта расла. Мо' Краўзе ўжо гутарыць з Вісбахам. Мо' гутарка ўжо адбылася, і Вісбах, калі ён здраднік, ужо дакладвае аб усім сваім гаспадарам... А тэлефону няма. Дзе ж Шталекер? Раптам і з ім няшчасце?

Прайшло паўтары гадзіны. Ад Шталекера ніякай звесткі. Што ж рабіць? Ясна адно: чакаць больш нельга!

Шуберт надзеў плашч, пералажыў у бакавую кішэню пісталет. Выйшаў у калідор. Сказаў некалькі слоў гаспадыні. Потым груканулі ўваходныя дзверы.

Шуберт пайшоў на пошукі Аскера. Ён не мог пакінуць яго ў бядзе.

(Працяг за тыдзень)

148

КІНО

Праграма на 4.VI. — 9.VI.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Dwie strony medalu" (angl.), 4—6. „Głos z tamtego świata" (polski), 7—9.

Кляшчэлі
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 4—6. „Bariera ognia" (radz.), 7—9.

Чавасалы
„Jadą goście jadą" (polski), 8—9.

Нараў
„Alibi nie wystarczy" (czeski), 5—9.

Нараўка
„Rodzina Milcarków" (polski), 5—9.

Чаромуха
„Z iskry rozgorzeje płomień" (radz.), 4—6. „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 7—9.

Чыжы
„Dwaj panowie N" (polski) 5—9.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Żebro Adama" (USA), 5—9.

Бранск
„Królewskie dzieci" (NRD) 4—6. „Dramat w Kosmosie" (radz.), 7—9.

Гродзіск
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 5—9.

Орля
„Futrzany gang" (angl.), 5—9.

Рачек
„Dom bez okien" (polski), 5—9.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Mord w Berlinie" (NRD), 4—6. „Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 6—7 „Spotkanie w „Bajce" (polski), 8—9.

Міхалова
„Piąty wydział" (czeski) 4—6. „Dom na rozstajach" (radz.), 7—9.

Супрасль
„Pan marszałek i ja" (NRD), 4—6. „Czerwone berety" (polski), 7—9.

Чорна Беластоцкая
„Ostatni świadek" (NRF), 4—6. „Sobotni wieczór" (jugosł.), 7—9.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Mały marzyciel" (radz.), 4—6. „Głos z tamtego świata" (polski), 7—9.

Мілейчыцы
„Skrawek błękitnego nieba" (jugosł.), 4—6. „Ogniomistrz Kaleń" (polski), 7—9.

Нурэц
„Ruda Julka" (franc.), 4—6. „Spotkanie w Bajce" (polski) 7—9.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„SOS na Pacyfiku" (angl.), 4—6. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 7—9.

Сухаволя
„Człowiek, który stchórzył" (czeski), 4—6. „Czas rozłąki" (radz.), 7—9.

Шудзялава
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 5—9.

Янаў
„Mandacik proszę" (włoski), 4—6. „O dwóch takich, co ukradli księżyc" (polski), 7—9.

Сідра.
„Bohaterka dnia" (włoski), 4—6. „Wspólny pokój" (polski), 7—9.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Historia żółtej ciżemki" (polski), 8—9.

Новы Двор
„Noc poślubna" (polski), 8—9.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.
Telefony: red naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.
Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł. półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-181 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.
Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024
Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51 Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.
Nakład 5458 Bltk A 3

НЕ ДАЙШЛО

Доктар пытае ў жанчыны:

— А як сёння адчувае сябе ваш муж?

— Добра.

— Еў што-небудзь?.

— Крупнік.

— З апетытам?

— Не, з морквою.

ЦІКАВАСЦЬ

Малечькая дачка пытае ў бацькі:

— Тата, а куды ж ты схаваў свінню?

— Якую свінню, дачушка? — здзіўляецца бацька.

— А што табе ўчора на рабоце падсунулі. Ты ж сам казаў маме...

— Злазь, дзетачка! Бабулька табе варэння дасць

— Ага! Ты дасі адну лыжачку, а тут — поўныя тры слоікі.

КУРЭЗЫ

БАЦЬКІ І ДЗЕЦІ

Дачка Уінстана Чэрчыля, былога англійскага прэм'ер-міністра, нядаўна выбранага ганаровым грамадзянінам ЗША, зноў прыцягнута да судовай адказнасці за хуліганства і асуджана да грашовага штрафу. У п'яным выглядзе, раскудлачаная і амаль голая, яна танцавала і выкрыкквала непрыстойнасці на вуліцы перад прахожымі.

«Ліберасьён».

ЗАХАДЫ ПРЫНЯТЫ

У міністэрства асветы Ірана паступіла шмат скаргаў ад уласнікаў публічных дамоў. Публічныя дамы, размешчаныя побач са школамі, цярпяць многа непрыемнасцей: дзеці шумяць на перапынках, часта футбольны мяч залятае ў вокны, і таму незадаволеныя кліенты рэдка наведваюць гэтыя дамы. Нядаўна міністэрства асветы пайшло насустрач уласнікам публічных дамоў і закрыла пяць школ, размешчаных па-суседству з гэтымі дамамі.

«Морген»

Іван Шуцько

СІЛА ПРЫВЫЧКІ

Сцяпан Пятровіч Замарышка
Не вельмі быў вялікай шышкай,
Але трымаўся так, што — ого-го!
А на прыём, дык і не думай трапіць да яго.
Усіх ён сустракаў адным адказам:
— Сягоння не прыму. Заходзьце іншым разам.
І здарылася так, што да яго зайшла,
На рынак ідучы, аднойчы жонка ўранку.
Сцяпан Пятровіч гаркнуў з-за стала:
— Прыму вас заўтра, грамадзянка!

ПРАЛЬНЯ

У той дзень бабы размясціліся ўздоўж берага Нарвы і, нахіліўшыся, пачалі мыць бялізну. Аж міла было паглядзець. Некаторыя прачкі пазалазілі ў ваду па калені, іншыя — валкамі апрацоўвалі каменне.

У самы разгар работы падыходзіць да ракі Кастусь і кажа:

— Бог на помач, бабанькі, працуеце, бы катаржныя. Потым тры дні паясніца будзе балець.

— Шкадаваў воўк кабылу, пакінуў хвост ды грыву, — адазвалася Луша.

Кастусь не звярнуў увагі на гэтыя словы, закурыў папяросу, потым сказаў:

— Мыльнаю вадой раку заграбняеце, рыбам шкодзіце.

Цётка Дар'я выпраставалася і сказала:

— Разумны знайшоўся. Яшчэ пры цары Гароху бабы ў рэках мылі, а рыбы не зменшылася. Прыглядацца на нашы рэкі прыйшоў?

Бабы зарагаталі хорам, бы жабы. Рэха падхапіла смех і разнесла далёка над вадой.

Кастусь нервова змяў папяросу, адкінуў, потым сказаў:

— Чаго рагочаце, я з дапамогай прыйшоў.

— Дык лезь у ваду, — запрапанавала Дар'я, сколячы белыя бы фасоля зубы.

— Валасы і языкі ў вас доўгія, а розум кароткі, — сказаў Кастусь. — Навошта вам мучыцца, калі можна аддаваць бялізну ў пральню.

— Цікава, дзе гэтая самая пральня? — адазвалася ўсёведаючая Маруся.

— У вёсцы, у мяне, — адказаў Кастусь.

Усе бабы павярнуліся да Кастуся, а Дар'я фыркнула:

— Уяўляю гэту пральню, усю бялізну атрымаем у дзірках!

Хацеў было Кастусь за такую знявагу нанесці рашучы ўдар, але ўмяшаліся іншыя бабы:

— А колькі бярэш за мыццё? — пасыпаліся пытанні.

— Ні граша! — заявіў Кастусь.

— Бясплатна?!

— За дарма і скула не сядзе, бясплатна толькі камары грызуць, — вытлумачыў Кастусь. — За навалачкі, ручнікі, кашулі — па адным яйку. За прасціны, чахлы на коўдру — пара.

— Яйкавая пральня! — пакпіла Луша. — Мо' яйкавым мылам і мыць будзеш?

— Чорт з вамі, вяскалякі, з іншых вёсак прывязуць бялізну, — пакрыўдзіўся Кастусь і пайшоў у вёску.

Неўзабаве некаторыя бабы пачалі Кастусю зносіць бялізну.

— Плату давайце наперад, — камандаваў Кастусь, — я не буду лазіць па куратніках за яйкамі.

Шмат было такіх, што хацелі паглядзець, як мыецца бялізна, але вокны хаты былі заслонены. Там нешта гудзела. Цікавых Кастусь абліваў мыльнай вадой.

Бялізну гаспадыні атрымалі белую, бы снег, і кожная згадзілася, што ў рацэ так не вымыеш.

Яйкі паплылі да Кастуся, бы на скупачны пункт.

Мо' тайна пральні і не выявілася б, але аднойчы Кастусь, выпіўшы праз меру, раскрыўся перад сабутэльнікам:

— Лік яйкам згубіў, за пару бяру па тры з паловай, таму што ў баб галовы коркамі набіты. Мыю не я, а сціральная машына, якую бяру на пракат у гээсе.

Мілыя чытачы, не дацэньваем мы кааператыўных паслуговых пунктаў, а там за дробныя грошы можна атрымаць на пракат машыны, якія ў дамовым гаспадарстве вялікую дапамогу прыносяць.

Дзядзька Лявон

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

На просьбе Мікалая Сельвеструка з Гародчына, Гайнаўскага павета і Любы Пацэвіч з Параўкі, таго ж павета, змяшчаем папулярную савецкую песню

Бригантина подымает паруса

Слова Павла Когана **Музыка Бориса Левского**

**Надоело говорить и спорить
И любить усталые глаза!
В флибустьерском дальнем море
Бригантина подымает паруса.**

**Капитан обветренный, как скалы,
Вышел в море, не дождавшись нас.
На прощанье подымай бокалы
Золотого терпкого вина!**

**Пьём за яростных, за непохожих,
За презревших грошевой уют.
Вьётся по ветру веселый роджер,
Люди флинта песенку поют.**

**И в беде, и в радости, и в горе,
Только чуточку прищур глаза,
В флибустьерском дальнем синем море.
Бригантина подымает паруса.**

СНЫ КОЛЬКІ СПЛЮХА

ЗАХАЦЕЛАСЯ ГНОЮ

— Ах, кумок завітаў! — цешыцца Рыгор. — Хадзі, залаценькі, хадзі, даражэнькі.

Усміхаюся. Іду да яго. Крокі гудзяць быццам у пустым касцёле.

— «Якая халера!? — дзівую.

Разглядаюся навокал па складзе. Нідзе не відаць мяшкоў са штучнымі гнаямі... А Рыгор рассеўся пасярэдзіне, на цэментавай падлозе, і загнутым пальцам маніць мяне да сябе. Другою рукою ляпае па мяшку солі патасовай, які ўжо да паловы апарожнены, і хіх'кае па-дзіцячаму:

— З'елі! Ха-ха-ха... З'елі!!

Пацею, гледзячы на яго. Думаю: — «Прастыў, Рыгор, гарачку мае». Услужлівым стаўся на дзіва.

— Гноіку патрабуеш, бедненькі мой?

— Прыдалося б, — кажу, — пасыпаць гэтым парашком перад сяўбою, каб рунь буйнейшая была.

— Няма, золатка, гнаёў, — салодзенька тлумачыцца Рыгор. — Ніякіх няма.

Я тым часам сюды, туды нюх-нюх, чмых-чмых. Зірнуў у засек, нахіліўся пад сходы.

— Шныпрыш? — скрывіўся Рыгор. — Не верыш?.

І разбушаваўся:

— Я табе не Манька ў краме, што цукар хавае пад прылаўкам!!.

Схапіў мяне бы пярынку і шасць — гэты мяшок, што каля яго стаіць.

— Фу, якое горкае!

Кідаюся ў папяровым мяшку, бы рыба ў муле, а соль патасовая давіць, пячэ. Як толькі стану ракам і захачу падняцца на ногі, дык Рыгор ізноў гне мяне дугою.

— Еш, нажарыся штучнага гною, — шыпіць ён.

А я ўсё тыц-ды-тыц носам у гэту соль, ажно дух запірае.

— Адурэў ты, ці што?! — балбачу яму і харкаю пад сябе.

— А, што? Смачнае?

— Чаго... чаго прычапіўся?! — завішчаў я ўрэшце на ўвесь мяшок.

— Аб гэта ў цябе хачу запытаць, пячкур закляты! — лаецца Рыгор і лясь мяне па патыліцы.

Прытаіўся я, нібы аглушаны, але ўсенька чую, аб чым лялеша Рыгор, наш магазінер у ГС-е.

— Усіх вас накармлю гэтым штучным гноем... Папабегаеце за гумно, нябось, возера вады выхляпчаце... Тады самі ўгноіце агароды няшчасныя, сваім дабром...

Не трачу надзеі і чым хутчэй перабіваю яму:

— Рыгор! Я ж тваіго меншага сына хрысціў...

Але Рыгор мігам зразумеў мой намёк і тут жа закрычаў:

— Вось, які сваяк з цябе! Зноў не верыш, што зіма ўсяму вінавата — задула, замарозіла ўвесь свет белы разам з паяздамі!

— Прапаў! — робіцца слаба. — Задавіць!...

Раптам левае вока асляпіў бляск. Ого... Шво лопнула ў мяшку. Бачу Рыгораў бот, потым нагавіцы. Запыленыя яны, зашмальцаваныя. Яшчэ мацней залупіў я вока і ўгледзеў, як Рыгор лапоча, махае рукамі нада мною. Нат' перастаў ужо трымаць мяне за разбалелы карк.

Эх, як не шпарнуў яму нагою ў дыхавіну, адно гікнуў ён і задраў абцасы ўгору.

А я драла з мяшка бы той чорт з голага раю, і гопаю да дзвярэй, колькі сіл у нагах.

— Міліцыя - я!!! — чую за плячыма ...

Галава развальваецца ад шалёнага бегу. Піць, піць!

— Пі-іць!! — лямантую на вуліцы.

Скачу цераз плот, кусты, роў. Дую проста да азярка, што за гумнамі. Ды над азярком народу(!), як саранчы. Хлепчуць ваду.

— Угноім поле... угноім поле... угноім поле...

* * *

Аблізваю засохлыя губы. Ускакваю з пасцелі. Ранак. Слепіць сонца.

Думаю сабе:

— «Пайду ў ГС заказаць загадзя штучных угнаенняў на восень. Хто ведае... мо' зноў будз з імі гэтакая каніцель, як увесну?

КОЛЬКА СПЛЮХ